ARNOLD WESKER

Scund de statură, cu ochii vii, cu mişcări febrile, cu efuziuni spontane, sentimental şi agitat, Wesker face parte din rîndurile acelor scriitori care datorează mai totul temperamentului tumultuos şi agitatei lor biografii, într-adevăr, dăruirea şi vitalitatea caracterizează viaţa şi opera acestui autor dramatic care se numără printre animatorii teatrului englez.
Silit să-şi cîştige de tînăr existenţa, Arnold Wesker, născut în 1932, a trebuit să lucreze rînd pe rînd ca tlmplar, muncitor agricol, vînzător într-o librărie, bucătar la un restaurant parizian, cofetar. Schimbînd mereu profesiunile şi mediile, ostenindu-se pentru existenţă, viitorul dramaturg a trăit statornic în tovărăşia oamenilor simpli, învâţînd să-i cunoască şi sâ-i îndrăgească. Opera sa, crescută dintr-o experienţă diversă, este însufleţită de interesul real pentru destinul categoriilor sociale umilite şi abrutizate de o muncă fără satisfacţie, fără orizont. în piesele sale, Bucătăria *(1959),* Supă de pui cu orz, Rădăcini, Vorbesc despre Ierusalim *(1958— 1960)* Cartofi prăjiţi cu orice *(1962),* Cele patru anotimpuri *(1965), autorul intenţionează să îmbrăţişeze nu numai povestea unor eroi, ci şi cîteva decenii din istoria contemporană. Elementele istorice (de loc numeroase) cuprinse în acest material pun de obicei în lumină contradicţia dintre progresele tehnicii*
AKNOLD WfcSKEît
/
şi *condiţiile dificile de existenţă ale muncitorului, care nu poate beneficia cu adevărat de aportul civilizaţiei, constrîns să vieţuiască între marginile strimte ale unei vieţi fără lumină, fără bucurie.*
Onestitatea sufletească încearcă să înlocuiască în piesele lui Wesker un program, iar vibraţia conştiinţei tinde să suplinească absenţa unei pregnante individualităţi artistice, observaţia exactă caută să ţină locul strălucirii. Izbînzile dramaturgului (lui Wesker i s-a decernat în 1965 un important premiu italian pentru literatura dramatică, iar piesele sale sînt jucate pe multe scene ale lumii) izvorăsc din pasiunea pentru problemele sociale şi din buna-credinţâ cu care le înfăţişează. Unghiul de deschidere al inimii sale spre lume e larg şi generos.
Arnold Wesker
Cartofi prăjiţi cu orice
In româneşte de RADU NICHITA
Editura pentru literatură şi artă
Bucureşti, 1968
CHIPS WITH BVEIÎYTHINO
by
Arnold Wesker Penguin Books, 1963 © ArnoW Wesker, 1Ş63
Personajele
CAPORALUL HILL
ARGHIE GANNIBAL MATRICOLA 239
WINGATE (CHAS) MATRICOLA 252
THOMPSON (PIP) MATRICOLA 276
SEAFORD (WILFE) MATRICOLA 247
MCCLURE ANDREW MATRICOLA 284

RICHARDSON (GINGER) MATRICOLA
COHEN (DODGER) MATRICOLA 277
SMITH (DICKEY) MATRICOLA 266
WASHINGTON (SMILER) MATRICOLA
COMANDANTUL REGIMENTULUI
COMANDANTUL ESCADRILEI
OFIŢERUL PILOT
INSTRUCTORUL DE EDUCAŢIE FIZICĂ[1]
UN RECRUT
PLANTONUL
PRIMUL CAPORAL
AL DOILEA CAPORAL
PRIMUL AVIATOR
AL DOILEA AVIATOR
272
279
1 în original *P. T. bistriţelor, FLT. SGT.,* adică *Physical Training Instructor, Flight Sergeant,* ceea ce înseamnă instructor de educaţie fizică, sergent de zbor. Dat fiind că la noi sistemul englez de adnotare a gradelor şi instituţiilor militare ar fi, mai ales în dialog, greu accesibil, am folosit de cele mai multe ori şi mai departe echivalente uzitate în limba română.
ACTUL I
Tabloul 1
Baracă-dormitor la o bază a aviaţiei militare britanice. Intră nouă recruţi — copleşiţi, şovăielnici, bombănind. In uşă apare, masiv, caporalul HUI, lip de om necioplit din nordul Angliei. Aşteaptă ca cei nouă să-i remarce prezenţa, ceea ce se şi intîmplă, treptat, pină ce murmurele încetează complet şi toţi se ridică în poziţie de drepţi. După o pauză lungă...
HILL: Aşa-i mai bine. Alt'dată cînd intră un domn subofiţer, persoana nu importă, primul care-l vede, strigă: „Aten-ţiunel Atenţiune 1" aşa. Şi dumneavoastră, pîn' la unu, oricum v-aţi afla, chiar goi puşcă, la piele — DREPŢI, da' mai iute decît scapă raţa o băşină, şi Dumnezeu mi-i martor, raţa se băşeşte scurt de tot. S-a înţeles? *(Nici un răspuns.)* S-a sau nu s-a? *(Cîteva murmure răzleţe.)* Cînd pun o întrebare, aştept răspuns. *(Tare de tot.)* S-a înţeles?
TOŢI *(strigînd):* Da, domnule caporal!
HILL: Care ai făcut liceul militar de aviaţie? Nici unu'? Care eşti de două'ş'unu de ani sau peste? Da' de nouă'ş'pe? *(Doi băieţi, Andrew şi Dickey, ridică mîinile. Către unul din ei.)* Născut, cînd?
ANDREW: Iulie, domnule caporal.
DIGKEY: Mai, domnule caporal.
HILL *(lui Dickey):* Eşti şef de dormitor. *(Către Andrew.)* Tu-l ajuţi. Treci cu micu' echipament la paturile din faţă.
186
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
Nu acuma, p-ormă. *(Ii cercetează atent pe ceilalţi, apoi arată cu mina către cei mai mici destat—DodgerşWinger[1].)* Ăştia doi, mărunţeii, or să fie băieţii mei. Treburile pe care li le dau eu şi cînd o să li le dau — alea să le facă; nu cine ştie ce, focu'nfiecare zi, şi poate patu'... băieţaşi. Da'

văcsuitu' nu, văcsuitu' mi-l fac personal. Băieţilor mei nimeni nu le caută nod în papură, nimeni nu s-agaţă de ei, iar dacă da, o să stea de vorbă cu mine. *(Pauză.)* Puteţi şedea. *(Dă citire listei de nume; fiecare recrut, o dată strigat, se ridică şi se aşază la loc. Băieţii stau pe paturi în aşteptare; HUI se plimbă în lung şi în lat, aşteptîndşi el momentul potrivit.)* Va să zică, vă aflaţi în sînu' Forţelor Aeriene Regale, nu la mama acasă. Opt săptămini, cît o să iasă şi untu'din voi, cantonamentu' plus baza vă **ţin** loc de casă, de mamă, de tot. Dormitoru'-l vedeţi? Ăsta. Acuma-i într-un hal fără hal: de patru zile n-a mai călcat aici picior de om, de aia-i într-un hal fără de hal. *(Pauză.)* Normal, arată ca un palat, iese şi untu' din cine-i dejurnă. *(Pauză.)* Palat îl vreau şi de azi înainte. Ei,acu-i prileju' ocaziei să facem cunoştinţă. Pe mine mă cheamă dom' caporal Hill. Nu ştiu de ce, da' nu-s eu omu' care să le facă altora viaţa uşoară. De zîmbit, nu m-a văzut încă nimeni; caragaţele nu-mi plac, o să vă convingeţi imediat. Poate aşa-s eu din fire, poate aşa-s învăţat... nu ştiu. Mie mamă şi tată mi-au fost Forţele Aeriene Regale. Cît staţi aici, o să-i vedeţi pe toţi dracii, de-o să iasă şi untu' din voi. Care rezistă, bine-, care nu, la pă-mînt. Vă previu, unii o s-ajungeţi să şi bîzîiţi. La un caz, să nu prind pe altu' că rîde de ăl care bîzîie. îl laşi în bună pace şi nu-l deranjezi. In schimb, eu am să fiu om corect. Purtaţi-vă aşa, ca să mă mîndresc cu voi, şi am să fiu om corect. Seria din urmă au dus-o straşnic cu mine, cum scrie la carte, a ieşit şi untu'din ei. Făceam împreună tot felul de şotii. In schimb, vai de ăla care şi-l caută pe dracu' — nu mă uit la nimic, cît e ziua de lungă scot

1 Cîteva din numele proprii folosite de autor conferă o anumită culoare personajelor respective. Astfel, Dodger înseamnă „pişicher", Ginger, in engleza neliterară, „şugubăţ".

ACTUL 1NT1I

untu' din el. Văd că am cîţiva muşterii şi-n seria voastră. Vă văd, mă. V-am şi numărat — trei. Spuneţi-le că-i cunosc după moacă —deştepţii, ăia de cred că-s cineva. *(încet.)* Din alde voi, făr-excepţie, să ştiu c-ajung la crimă, scot şi untu'. Acuma, băgaţi de seamă, ăsta-i un radio, adică o şmecherie cu butoane şi-o luminiţă înăuntru. Se vede? Ei, ăsta-i radioul nostru, al barăcii noastre şi numai al barăcii noastre, fiin'că baraca noastră, de cînd există ea, a fost fruntea barăcilor. Nici o baracă nu are radio. Mie personal îmi place muzica şi de aia vreau radio. Alţii, cum fac ochi de dimineaţă, prefer' o ţigară sau un ceai — eu, nu. Eu prefer muzică, adică nişte instrumente care fac gălăgie. Fiecare cu păsărică lui; a mea e muzica, şi-mi place să mă răsfăţ. Va să zică aveţi grijă, răsfă-ţaţi-mă. încolo, dacă doreşte careva să se mute într-altă baracă — slobod, da* acuma, pe loc. Ia-ţi micu' echipament şi şterge-o, mută-te sănătos, eu nu te opresc. *(Nici o mişcare.)* Acuma, puteţi să vă duceţi la clubu' unităţii. Da' la zece juma' fix să fiţi îndărăt că se sună stingerea. *(Se îndreaptă spre uşă. Se opreşte.)* Refuzi careva să depui jurămîntu'? *(Nici un răspuns. Iese.)*

(Toţi stau năuciţi. Intră în goană un recrut din altă baracă)

RECRUTUL: Al vostru ce v-a zis?

SMILER[1] *(imitîndu-l pe Hill):* Pe mine mă cheamă dom' caporal Băţ, şi-am să scot untu' din voi!

RECRUTUL *(altă imitaţie):* Pe mine mă cheamă dom' caporal Hăţ, şi-am

să scot şi zeru'!
Tabloul 2 Clubul. Unul dintre băieţi zdrăngăne la o chitară.
WILFE: Măicuţă, vino de mă ia.
Măicuţă, ia-mă-acasă.
[1] Nume avtnd aproximativ sensul de **„zlmbăreţul".**
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
M-am îmbătat de-atîta of, Jelesc ca o mireasă.
Măicuţă, mamă, mor de-urît, Sergentu' mi-i alt tată. Mă mîn'că păduchii, îs sătul pînă-n gît Ah, bine mi-ar prinde o fată!
O poveste mai zi-mi cu eroi
D-alea, de adormit copii,
Să ştim, să fim eroi şi noi...
Opt săptămîni!
Opt săptămîni o să ne tîmpească aşa, mamă !
GHÂS: Am lăsat acasă două fete, două. Fiecăreia i-am spus —
te iubesc la nebunie. La amîndouă le-am jurat că mă-nsor
cu ele cum scap de aici. Bietele fete o să-mi ducă dorul.
WILFE: Bine-ar fi să m-audă maică-mea. Da-i surdă ca un
liliac.
PIP: Liliecii sînt orbi. WILFE: Ei nu zău, „liliecii sînt orbi". Ce mă fac, fraţilor?
M-a prins gentlemanu' că-s prost.
PIP: Uite, fiule, opt săptămîni de tortură ai să mă ai cu tine în acelaşi dormitor. Aşa că nu te mai lega de cum vorbesc, las-o mai moale cu „gentlemănitul" şi termină cu aerele tale de clasă muncitoare. Nu impresionezi pe nimeni. O.K.?
GHAS: Ia ascultă, taică-tu ce-nvîrte? PIP: Tata-i bancher, dar nu-l am la inimă şi nici el pe mine.
M-am născut într-un conac şi-s putred de bogat! CHAS: Va să zică, o să urmezi şcoala de ofiţeri? PIP: Nici gînd. Tata a fost şi el general. WILFE: Coşcogea general c-un fecior, Da' cîtu-i el fecior de general, Eu tot îi trag, eu tot îi trag, eu tot îi trag Un picior, Ştii tu unde. O poveste mai zi-mi cu eroi

ACTUL 1NTII

D'alea de adormit copiii...
Opt săptămîni o să ne tîmpească aşa, mamă!
SMILER: Scuteşte-ne, Wilfe. Termină.
GINGER: Las' că vine el Crăciunu'. Nici nu ştii cînd.
DODGER: Mare chilipir. După patru zile, tot aici ne-ntoar-
cem. Pe urmă, iarăşi patru săptămîni de... GINGER: Da, dar am să fiu însurat. DODGER: Ai să fii, ce?
GINGER: De mîine în două săptămini mă-nsor. GHAS: Trebuie să fii nebun ca să te-nsori. Eu am acasă
două fete, o blondă şi-o brunetă. Aşa-s eu, suflet dublu,
unu' alb, al tu' negru. Dacă mă-nsor, tini leg bolovanul
de gît. PIP: Eşti de părere că realmente există ceva mai bun de
făcut decît să faci copii? GHAS: Mai tacă-ţi gura aia de licean, sau îţi ard

una. Hai,
şterge-o de-aici. De cînd te-am văzut, nu te-nghit. Ai
şters-o? PIP: Vezi-ţi de treabă, că-s băiat bun. Nici gînd să mă iau
la trîntă cu tine.
SMILER: Pe dumneavoastră nu vă deranjează de loc că sînteţi un
sclifosit, nu-i aşa?
PIP: O dată — mă duceam la tata la birou, cu maşina — am avut o pană de motor. Puteam să iau un taxi, bineînţeles, dar n-am luat. Am pornit-o pe jos. Ca s-ajung în City unde era biroul, a trebuit să străbat tot East-End-ul. Stranie senzaţie — deşi nu ştiu ce mi se părea straniu. Mecca asta o mai văzusem şi în fotografii — din cînd în cînd obişnuiam chiar să răsfoiesc „Daily Mirror" — aşa că, Dumnezeu ştie de ce mă miram! Stranie senzaţie. Am intrat într-un local, am băut un ceai, dintr-a ceaşcă ordinară, albă, crăpată, şi am mîncat o felie de cozonac cu stafide, dar fără nici un gust. Pe pereţi, ţin minte, erau nişte poze de boxeri, cu autograf, şi din cauza căldurii li se boţiseră marginile. Mereu venea o femeie, ştergea masa cu o cîrpă, lăsa în urmă nişte dungi negre, care cînd

se uscau dădeau un fel de desen cabalistic. După aceea, a intrat un tip şi s-a aşezat lîngă mine. Ce era de mirare într-asta? Faţa i-o mai văzusem, de o sută de ori, pe pagina întîi a ziarelor, cînd sînt reportaje despre greve. Vreun muncitor de prin hale, sau un hamal, sau un docher. Nu, era prea bătrîn ca să fie docher. îi lăcrimau ochii, iar el, cînd simţea, scotea o batistă împăturită cu grijă, o despăturea, se ştergea cu un colţ, o împăturea înapoi, tot aşa, meticulos, şi şi-o vîra la loc în buzunar. De patru ori şi-a şters ochii, şi de fiecare dată se uita la mine şi-mi zîmbea. Vedeam fiecare firicel de praf care-i pătrunsese în zbîrciturile de pe faţă; purta o vestă demodată, cu năsturei de sidef. Nu era neîngrijit, haina chiar îi părea bună, iar părul, deşi îmbîcsit de grăsime, era curat. Ţin minte pînă şi culoarea pereţilor: de la jumătate în sus, roz pastel, jumătatea de jos albastru-verzui, şi se cojeau, în cincisprezece locuri se cojeau; efectiv le-am numărat. Dar ce nu puteam să înţeleg era motivul pentru care mă uluiau toate. Doar nu deschideam atunci ochii la lume. Şi-n clipa aceea, am văzut menu-ul, pătat cu ceai, dar ortografiat o splendoare, de mîna unuia care nu ştia bine englezeşte. Iar pe marginea de sus scria — Dumnezeule, cum începusem să-l urăsc pe bătrîn... „Servim cartofi prăjiţi cu orice" — aşa scria. Cartofi prăjiţi, mîncarea tradiţională a englezului, şi cea mai ieftină. Cartofi prăjiţi cu orice, orice porcărie. înmulţiţi-vă, creşteţi-vă copiii şi mîncaţi cartofi prăjiţi cu orice.
(Intră HUI.)
HILL: Parc-am spus — zece juma' fix stingerea. Da sau nu?
Zece juma', am spus. Imediat să vă văd în dormitor, da'
mai iute decît scapă raţa o băşină... WILFE: Scurt de tot, Isuse, scurt de tot, mămică, opt săptă-
mîni încheiate şi scurte de tot. HILL: Scurt, şi nu sta de vorbă. Direcţia dormitor, marş.
Re-pe-de. La dormitor, la dor-mi-tor, la, la, dor-tor.
(Se uită la ceas. Pauză.) Afară, marş. Care nu execuţi...

Tabloul 3
Cimpul de instrucţie: dimineaţa.
HILL: Afară din dormitor, marş. Care nu execuţi în şaizeci de secunde, te torn la, arest. Unu, doi, trei, patru — nu căsca gura, afară din dormitor— două'ş'cinci, două'ş-şase, două'ş'şapte, două'ş'opt. PAS ALERGĂTOR! Alinierea, nu sta de vorbă, alinierea! Pe un rînd, adunarea pe un rînd drept, tontălăilor. Asta e formaţia. Noi îi spunem formaţie de instrucţie, adică de aia-i formaţia formată, ca să vă intre vouă instrucţia-n cap. Va să zică aşa; acuma, primu' lucru care trebuie să vă intre'n cap e să-nvăţaţi cum se face drepţi, pe loc repaus, întoarcerea şi pornirea. Fiţi atenţi! Ca să faceţi drepţi, zvîcniţi o dată, da' scurt de'tot, în poziţia asta: cu călcîile lipite, ASTÎMPĂ-RĂ-TE, ACOLO, MĂ! Pe mine, cînd m-am născut, m-a blagoslovit Dumnezeu din naştere c-un ochi în ceafă, aşa că degeaba eşti porc. Depărtează călcîiele şi-aşteaptă să-ţi comand DREPŢI. Cînd îţi comand DREPŢI, zvîc-neş'ti odată, da' scurt de tot, în poziţia asta. Călcîiele lipite şi pe aceeaşi linie, amîndouă labele desfăcute, cu vîrfu-n afară şi-n unghi de treizeci de grade, exact; genunchii-ntinşi, corpu' drept; greutatea-n balans egal între bolta piciorului şi călcîi. Umerii-n jos şi aduşi spre spate, privirea drept înainte. Braţele întinse bine-n jos din umeri. Coatele, lipite de coaste, strîn.s. încheieturile mîinilor, ţepene. Mîna n-o ţine pumn. întinsă. Buricu' degetelor apasă-l pe coapsă, tare. Degetu' mare încremenit lîngă arătător, cu vîrfu-n faţă, fix pe cusătura pantalonului, da' dinspre spate. Capu' sus, bărbia înăuntru, ochii mari, nu clipi, priveşte drept înainte, exact pe linia de deasupra liniei ochilor. Acum, executarea! Călcîiele lipite, corpu' drept, greutatea-n balans între bolta piciorului şi călcîi — trăiai şi nu ştiai că ai o boltă la picior, aşa-i? — ei, dac-ai aflat că ai, nu-ţi ţine bolta degeaba.'Stai drept, mă, nu căsca gura, cască bine ochii, priveşte drept înainte! Va să zică, aşa: acuma se cheamă că staţi aproximativ oarecum în poziţie de drepţi. Ca să

iei pe loc repaus, îţi laşi picioru' drept unde-i acuma, iar stîngu-l mişti la stînga, aşa ca picioarele să aibă o deschidere de circa —- fă ca mine — de circa treizeci centimetri. Totodată, încordează braţele la spate, dosu'mîinii drepte-n palma stingă, degetele mari încrucişate, restul degetelor şi mîinile întinse, direcţia sol. Greutatea las-o uşor pe stînga, ca să nu-ţi strici balansu'. Braţele înşurubate bine, nu te îndoi din şale. *(Ii controlează.)* Mîna dreaptă-n palma stingă, stînga ta, nu a lui. Ia încercaţi să ţineii coatele alăturate la spate. Acuma, cînd mi-auziţi comanda: GRUPĂ!—vreau să vă văd cum zvîcniţi deodată în poziţia ailaltă, „Zbang!", ca şi cum aţi fi gata s-o luaţi din loc. Da' mai înainte luaţi repaus, repaus — adică destindeţi-vă bine, cu mîinile la spate, destins, aşa, nu te bălăngăni, mă, nu mişca picioru', nu vorbi — numa' destinde-te, cu ochii-n pămînt. DES-TINDE-TE, CARE NU TE DESTINZI, TE TORN LA AREST! Grupă, atenţie — DREPŢI! La loc mişcarea. Acuma toţi o dată. Grupă — DREPŢI! La loc mişcarea. GRUPĂ, DREPŢI! PE LOC REPAUS! Cum se execută întoarcerea la dreapta: cu genunchii ţepeni, te-ntorci nouăzeci de grade la dreapta, adică te-nvîrţi în loc pe călcîiul piciorului drept, cu vîrfu' stîngului depăşind vîrfu' dreptului şi călcîiul stîngului mai înăuntru. Greutatea corpului ţi-o laşi pe picioru' drept şi-n continuarea

mişcării, cu toată talpa dreaptă pe pămînt, picioru' stîng înapoi, călcîiu' ridicat — amîndoi genunchii lipiţi la loc, corpu-n poziţie de drepţi, după care, cu toată puterea, aduci stîngu'lîngă dreptu', îţi pocneşti reglementar călcîiu' stîng de călcîiu' drept, da'-n partea de sus, cu toată puterea, şi rămîi cum te afli. Grupă atenţie —-DREPŢI. Pentru întoarcerea la dreapta, atenţie — LA DREAPTA! Mă tontălăilor, mă, acu' aţi căzut din lună. Mie să-mi zvîcniţi toţi odată, aşa vreau. La loc mişcarea. Grupă, pentru întoarcerea la dreapta atenţie — LA DREAPTA! Trecem la pornire: cînd eşti în front şi-ţi comand ÎNAINTE, nu vreau să te văz cu stîngu' şleampăt, cum îţi vine ţie, nu — eu să simt că-ţi iese untu'

zbang, de parcă te-am fulgerat. UNM Aşa! *(Poza pietrificată a omului gata să pornească.)* UN'! Aşa, cu stînga cît de sus poţi şi dreapta în dreptu' buzunarului de la piept. P-ormă, la cuvîntu' următor — MARŞ — faci un pas înainte, da' de fapt încă *nu* porneşti. Numai faci un pas, adică, îl faci numai, ca şi cum ai porni. S-a înţeles? Sau îţi pui capu' la contribuţie, sau nu eşti bun de filozofia asta. Ei, acuma, toată lumea cu ochii la mine. Grupă — pe direcţia frontului — ÎNAINTE MARŞ! *(După cum era de aşteptat, doi băieţi pornesc, ciocnindu-se de cei care au rămas pe loc, în vreme ce altul iese complet din scenă.)* Termină cu rîsu'. Primu' care te văz că zîmbeşti, te torn la arest. *(Priveşte lung după cel care a dispărut.)* Ai fost grozav, leat, da'-ntoarce-te la tata. *(Recrutul revine ruşinat.)* Mă, păduche, mă, păduche tontălău şi căscat, n-ai şi tu urechi, n-asculţi şi tu, mă, ce ţi se vorbeşte, eşti incapabil să execuţi un simplu ordin, mă, EŞTI INCAPABIL? Gura! Să nu te prinz că-mi răspunzi. La vîrsta ta, primu' lucru e, nu fi mojic, nu fi mojic, că nici alţii nu-s mojici cu tine. Termină cu rîsu'. Primu' care te văz că zîmbeşti, te torn la carceră. *(Lui Smiler.)* Tu ăla, nu mai rînji, am spus. Ia-ţi zîmbetu' de pe buze, n-auzi?

SMILER: Dar nu zîmbesc de loc, dom' caporal. La mine-i natural. Aşa m-a făcut mama.

HILL: O fi natural, da' eu dacă te mai prind cu moaca aia, te iau şi te-arunc peste zid, cu ea cu tot. *(Apropiindu-se de unul din recruţii care au pornit.)* Tu. Dac-ai fi fost atent, ai fi executat ordinu' corect, ia zi. Da' n-ai fost, ai căscat gura la jucăriile de pe sus, şi alea ce-s? Nişte avioane. Iţi dă ghes inima să zbori? Arzi de nerăbdare să te plimbi prin nori, acu' cînd mai^şti cu caş la gură — gata, vrei aripioare tehnicolor? UITĂ-TE LA MINE, MĂ. *(Tuturora.)* Mai bine să vă fie clar de la-nceput: învăţătura e de două feluri — uşoară şi grea. Mie mi-i tot una care-o preferaţi. Dac-o preferaţi pe cea grea, de acord, da' spuneţi-mi să ştiu. Ia repaus toată lumea. Acuma, o să ne batem puţin capu, ca să vă fie viaţa mai dragă. învăţăm ce-i aia să mergi în front, cu numărătoarea. Dacă numărăm

toţi odată, trecem la fapte toţi o dată. Dorinţa mea-i ca toate cele să le facem împreună, toţi o dată. Aşa, ca cea mai fericită familie din toată creştinătatea, o să ne mişcăm toţi o dată ca un singur om. Va să zică, cînd spun „atenţie", trînteşti o dată picioru-n pămînt, voiniceşte, şi strigi „un".

Aşa. P-ormă, cînd spun „la dreap-ta", porneşti, loveşti picioru' de pămînt, să răsune şi strigi „un"
— pauză — „doi". Aşa. E clar? Care n-ai, mă, posibilităţi intelectuale pentru asta? E clari GRUPĂ — aşteaptă
— atenţie — DREPŢI! RECRUŢII: UN'!
HILL: JLa loc mişcarea, repaus. Ce-am spus eu? N-am spus» să răsune? Să-mi spargeţi urechile, mă. Voi, parcă v-aţi teme de zgomot, da-i loc berechet, uitaţi, nu deranjăm pe nimeni. Grupă — atenţie — DREPŢI 1
RECRUŢII: UN'!
HILL: La loc mişcarea. „Un"c ăla al vostru tre' să s-audă. Mai cu putere, mă! Vreau s-audă şi Dumnezeu din cer cînd răcniţi „UN"', „UN"', „UN"' — pauză — DOI1 Grupă — atenţie — DREPŢI!
RECRUŢII: „UN"!
HILL: La dreap-TA!
RECRUŢII: UN' — pauză — DOI!
HILL: Direcţia înainte — MARŞ 1
(Recruţii ies inconjurind scena în zgomot de paşi şi în cadenţa „Un', un', un', — pauză — doi! Un', un', un', — pauză — doil")
Tabloul 4
Se aud picioarele mărşăluind. Apoi, oprirea din marş. Sala de cursuri. Băieţii intră şi se aşază în bănci. Intră comandantul regimentului. Băieţii se ridică.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: **Luaţi loc, vă rog. Eu sînt** comandantul acestui regiment de aviaţie. După părerea

dumneavoastră, ne aflăm în stare de pace. Ei bine, nu. Noi nu sîntem niciodată în stare de pace. Omul, ca fiinţă, se află într-o permanentă stare de război. Aşadar, oricînd trebuie să fim gata unul contra altuia. Asta ne învaţă istoria, iar noi ne adăpăm de la lumina istoriei. Motivele, de ce şi cum, nu intră-n competenţa noastră. Nu sîntem decît oamenii care au datoria să fie gata. Dumneata, da, dumneata, ce te uiţi aşa la mine?
PIP: Sînt atent, domnule.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: îţi citesc în ochi impertinenţa, băiete — pot să-mi dau seama cînd cineva e impertinent; stinge-ţi luminiţa din ochi, nu prosteşti pe nimeni cu tonul tău de domnişoară. Aşadar, nu sîntem decît oameni care au datoria să fie gata. încă de pe acum, agresorii sînt înzestraţi cu o forţă mult superioară forţelor noastre. Eforturile noastre trebuie intensificate. Avem nevoie de o forţă combatantă, acesta-i motivul pentru care sînteţi instruiţi aici, potrivit celor mai sănătoase tradiţii ale Forţelor Aeriene Regale. Vă cerem să fiţi mîndri de rolul ce vă este încredinţat şi să cinstiţi cum se cuvine uniforma pe care o purtaţi. în acelaşi timp, nu se cade să vorbiţi prea mult pe la colţuri, în cazul cînd vi se pare că aici, condiţiile pe care vi le oferă guvernul fiecăruia în parte, nu sînt întru totul la înălţime. N-avem bani de aruncat. Un bombardier înarmat pînă-n dinţi este mult mai important decît o bibliotecă. Comandantul acestei baze este domnul căpitan de aviaţie Watson. Domnia sa are misiunea de a opri orice înclinaţie a subordonaţilor către glumele de prost gust; de a condamna cu energie orice tendinţă către jocurile de noroc şi cheltuielile extravagante; de a se

strădui ca, prin forţa exemplului şi prompta sa intervenţie personală, să încurajeze buna înţelegere cămara* derească şi să prevină din vreme certurile. Domnul căpitan Watson fiind foarte ocupat, nu-l veţi vedea decîţ rareori. Tu, ce-ai găsit de zîmbit?
SMILER: Nu zîmbesc, domnule comandant. La mine4 na» tural. Aşa m-a făcut mama,

COMANDANTUL REGIMENTULUI: Căci vreau să luaţi lucrurile în serios, şi asta pînă la ultimul. Aveţi întrebări?
WILFE: Domnule comandant, dacă agresorul e mai tare ca noi, atunci ce aşteaptă?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Cum te cheamă?
WILFE: Seaford, matricola 247, domnule comandant.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Mai are cineva vreo întrebare? *(Iese. Intră comandantul escadrilei. Recruţii se ridică.)*
COMANDANTUL ESCADRILEI: Luaţi loc, vă rog. Sînt comandantul acestei escadrile. Misiunea mea este nu numai de a veghea să fie respectată autoritatea, dar şi de a cultiva sentimentul de autorespect şi simţul onoarei, esenţiale unei bune pregătiri. Misiunea mea constă de asemenea în
^a chema la raport pe cei care, din incapacitate ori delăsare, îşi nesocotesc îndatoririle sau nu acordă superiorului sprijinul la care acesta are dreptul, sau se comportă într-un mod jignitor în ce priveşte pregătirea de luptă ori prestigiu] Forţelor Aeriene Regale. Vă aflaţi aici ca să vă deprindeţi cu disciplina. Fără disciplină, noi nune putem îndeplini datoria de a vă instrui ca să ajungeţi la o optimă pregătire şi ascultare. Veţi executa ordinele celor ce vă instruiesc, căci sînt oameni competenţi; le veţi executa ordinele, căci cei ce vă instruiesc, pot să vă instruiască în vederea unei optime pregătiri. Le veţi executa ordinele, căci e necesar să fiţi instruiţi în vederea unei optime pregătiri. De aceea vă aflaţi aici, ca să vă deprindeţi cu supunerea şi disciplina. Are cineva vreo întrebare? Mulţumesc, domnilor. *(Iese. Intră ofiţerul pilot. Recruţii se ridică.)*
OFIŢERUL PILOT: Luaţi loc, vă rog. Sînt ofiţerul dumneavoastră pilot. Cu mine, veţi vedea, se poate sta de vorbă, iar în ce priveşte disciplina, nu sînt prea strict. Tot ce vă pretind eu este: curăţenia. Asta nu pentru ca vreau băieţi rigizi; oe vreau eu sînt băieţi curaţi. Se întîmplă totuşi că nu poţi avea băieţi curaţi care să nu fie şi rigizi, deoarece curăţenia pretinde eleganţă şi tot fastul. Tot fastul, adică totul să strălucească de curăţenie şi eleganţă, adică

echipamentul — absolut tot — să fie lustruit lună, iar baraca să v-o văd curată ca paharul, fără un firicel de praf, deoarece praful este purtător de microbi, iar microbii sînt tot ce poate fi mai puţin curat. Ce vreau eu este un recrut curat din cap pînă-n picioare, sau mai bine spus din vîrful degetului mare de la picior pînă la ultimul fir de păr din cap. Recrutul trebuie să fie atît de curat, încît să pară ireal. De fapt, nici nu vreau recruţi reali. Oamenii reali sînt murdari şi puturoşi, se scobesc în nas şi

se scarpină. Ce vreau eu sînt oameni ireali, suprareali. Numai astfel de oameni cîştigă războaiele—ceilalţi mor de căcărează îna-intede a ajunge pe cîmpulde luptă. Aveţi vreo întrebare?Tu, ăla, ce-ai găsit de zîmbit?
SM1LER: Nu zîmbesc, domnule ofiţer. La mine-i natural. Aşa m-a făcut mama.
OFIŢERUL PILOT: Rînjeşti, şi-n ridurile de pe faţă ţi se aciuiază batalioane de microbi. Dă-l naibii de zirnbet.
SMILER: Nu pot, domnule ofiţer.
OFIŢERUL PILOT: Ferească Dumnezeii s-aud vreodată că eşti bolnav.
(Iese. Intră instructorul de educaţie fizică.)
INSTRUCTORUL DE EDUCAŢIE FIZICĂ: La loc mişcarea. Sarcina mea-i educaţia fizică de-aici din bază. Eu am o datorie: să fac în aşa fel încît nici cel mai mic muşchi să nu vă lîncezească. Toţi muşchii, treji şi zbîrnîind. Aţi auzit? Asta se cheamă o figură poetică. Vreau să vă văd încordaţi şi zbîrnîind din tot trupul. Atît de uşori încît să vă ia pe sus un fum de ţigară, şi-atît de oţeliţi încît să nu vă poată clinti din loc nici cel mai puternic uragan. Personal, nu pot să sufăr băieţii slabi, iar de grăsani mi-i greaţă. Cum vreau eu să vă văd e: ca zeii din antichitatea greacă. Aţi auzit de antichitatea greacă? Mă, turmă analfabetă de rahitici, pe voi v-au crescut acasă cu conserve de fasole şi aparate d« teleAnziune, aşa-i? De exerciţiu aţi uitat încă de pe vremea cînd jucaţi şotronu' în curtea din dos, să nu-mi spuneţi că nu. Ca zeii greci, auziţi? Pînă v-o curge sudoarea puhoi ca o adevărată cascadă Niagara. Figura asta poetică aţi auzit-o? Sudoarea, puhoi

ca cascada Niagara! Şi să nu-mi veniţi cu întrebări tîm-
pite! *(Iese.)*
PIP: Faceţi copii, mîncaţi cartofi prăjiţi şi executaţi ordinele. CHAS: De acord, da' la tine te-ai uitat? Văd că nici tu nu
faci altceva.
(Ies In formaţie de marş. Zgomot de picioare mărşăluind.)
Tabloul 5
Zgomot de picioare mărşăluind şi glasuri de recruţi scandînd numărătoarea. Baraca-dormitor. Inspecţie de curăţenie. Andreiv, care-i dejurnă, face ordine. Intră ofiţerul pilot.
ANDREW *(salutînd):* Bună dimineaţa, domnule ofiţer pilot. OFIŢERUL PILOT: încă n-ai învăţat să saluţi reglementar
superiorul? ANDREW: Scuzaţi, domnule ofiţer pilot, încă nu, domnule ofiţer pilot.
(Ofiţerul pilot face turul dormitorului. Andreiv, după el, cu sufletul la gură.)
OFIŢERUL PILOT: Sub patul acela e praf.
ANDREW: Praf, domnule ofiţer pilot?
OFIŢERUL PILOT: Praf am spus.
ANDREW: Da, praf aţi spus, domnule ofiţer pilot.
OFIŢERUL PILOT: Atunci de ce întrebi încă o dată?
ANDREW: Încă o dată, domnule ofiţer pilot?
OFIŢERUL PILOT: Sau n-ai întrebat?'

ANDREW: Ce n-am întrebat, domnule ofiţer pilot?
OFIŢERUL PILOT: Nu mă mai pune să repet tot ce spun! Pe cine vrei tu, soldat, să păcăleşti? Pe cine iei tu la bani mărunţi? Eu te judec cazon, să ştii. îmi dau seama unde baţi, imediat te judec cazon, nimic mai simplu.
ANDREW: Da, nimic mai simplu, domnule ofiţer pilot.
OFIŢERUL PILOT: Şi nu mă mai îngîna ca să-mi spui ce ştiu şi singur.

ANDREW: Vai, domnule ofiţer, da' nu vă-n.... Dumneavoastră, ce ştiţi, ştiţi şi singur. Ştiu, domnule ofiţer pilot.
OFIŢERUL'PILOT: Află de la mine, soldat, eşti un imbecil. Dumnezeu să înţeleagă Ministerul Aviaţiei — pentru ce ne trimite asemenea imbecili. Niciodată n-o să facă o triere, şi asta-i singura soluţie — trierea, ca să se aleagă: de o parte, imbecilii, de cealaltă, restul.
ANDREW: Care restul, domnule ofiţer pilot?
OFIŢERUL PILOT: Termină odată cu interogatoriul.
ANDREW: Mă gîndeam doar că...
• OFIŢERUL PILOT: Solda nu ţi se plăteşte ca să gîndeşti, n-ai ştiut, soldat? Pentru gîndit nu se dă soldă. *(Pauză lungă.)* Nu, degeaba încerc în felul ăsta. *(Se aşază.)* La ce bun să pozez în ce nu sînt? Vrei poate să-mi spui că am vîrît cu adevărat frica-n tine? Aş, nu tremuri de loc de frica mea. Ordinele, totuşi, mi le execuţi. Are haz chestia asta. Tot timpul am stabilit între noi raporturi reglementare, dar, presupun, de speriat cu adevărat nu te-am speriat nici o clipă. Ştiu — cum întorc spatele, îmi dai cu tifla, începi să-ţi baţi joc de mine cu camarazii tăi, da sau nu? Iar ei se strică de rîs. Mai ales Thompson. Domnul Thompson, care ştie că nici unuia nu vă e cu adevărat frică şi de aceea îşi dă aere. Dar îl pun eu cu botul pe labe. Un gentleman în vizită în cartierul săracilor, iată ce-i Thompson, gentlemanul filantrop, nimic mai mult. Pe tine cum te cheamă?
ANDREW: Andrew McClure, domnule ofiţer pilot.
OFIŢERUL PILOT: Deşi nu cred că Thompson ar avea într-adevăr motive să vă trateze de sus. Există-n voi un ce, o siguranţă de sine, o bărbăţie, aş spune, o loialitate virilă. Şi eu, ţin minte, mă simţeam mai bine la clubul unităţii decît acum, la popota corpului ofiţeresc. în civilie, ce-ai fost?
ANDREW: Electrician, domnule ofiţer pilot.
OFIŢERUL PILOT: Şi tatăl meu a lucrat în domeniul ăsta. îi plăcea de-asemenea să cînte la pian. Cînta într-adevăr frumos. O tragedie... Dumnezeule... o mare tragedie.

CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
ANDREW: A avut un accident de muncă, domnule ofiţer pilot?
OFIŢERUL PILOT: Aşadar, iată concepţia ta despre tragedie. Tata n-a avut niciodată nici un accident de muncă; şi nici nu putea să aibă; lucra în domeniul tău, dar în fabrica lui. Oamenilor ca tatăl meu li-s hărăzite altfel de tragedii. Inefabile. Da, degetele i-au rămas suple pînă în ultima clipă a vieţii; ori de cîte ori avea timp, mîngîia clapele cu aceeaşi dragoste, dar nu-l auzea nimeni. Aceasta era, Andrew, tragedia lui. Nu-l auzea nimeni,

decît noi — patru copii cărora puţin le păsa, şi o nevastă mărginită, căreia muzica i se părea o pierdere de vreme. O, dac-ai şti cît îl in\idiam pe tata! Eu, cu talentul lui, m-aş fi înconjurat de o dragoste nespusă. Nimeni nu-ţi dăruieşte uşor dragostea, decît doar dacă ţi-s degetele vrăjite; sau condeiul inspirat, sau penelul plin de har — abia atunci se preocupă ceilalţi de tine şi-ncep să te iubească. în dragostea pentru un artist, Andrew, ai posibilitatea să uiţi cu adevărat micile tale necazuri şi să te retopeşti din nou într-un alt fel de om. Oare tu n-ai dorit niciodată să devii un alt fel de om? *(Pune mina pe genunchii lui McClure.)*
ANDREW: Nu, vă rog, domnule ofiţer pilot, nu faceţi asta. OFIŢERUL PILOT *(schimbînd tonul)':* Te sfătuiesc să nu pui nici o bază pe mica noastră discuţie şi să nu-ţi închipui vreodată că ai în mine un prieten. Nu numai c-am să vîr frica în tine, dar... există şi alte metode. N-o să ai destule lacrimi să-ţi plîngi de milă. Şi nu te mai lăsa prostit de cumsecădenia nimănui; facem pe filantropii pentru propria noastră comoditate.
(Intră un sergent aviator[1].)
SERGENTUL AVIATOR: Cît ai să te mai...? Vă rog să mă iertaţi, domnule ofiţer pilot. OFIŢERUL PILOT: Fă-ţi datoria, sergent. *(Iese.)*
[1] Personajul nu este menţionat ca atare pe lista distribuţiei; probabil că e vorba de instructorul de educaţie fizică, care apare acolo cu gradul de „sergent aviator".
ACTUL INTII

SERGENTUL AVIATOR: Cînd ai să termini o dată cu curăţenia?
ANDREW: Poftim, domnule sergent?
SERGENTUL AVIATOR: Sergent *"aviator.*
ANDREW: Scuzaţi, domnule sergent aviator.
SERGENTUL AVIATOR: Te-am întrebat: cînd am să văd şi cocina asta curată ca luna?
ANDREW: Dar e curată ca luna, domnule avia... scuzaţi, domnule sergent... da, sergent aviator.
SERGENTUL AVIATOR: Ce-ai spus? Dacă mîine, cînd intru aici, nu pot să-mi mănînc prînzul direct pe duşumea, vă scot pe toţi la corvezi pîn'la miezul nopţii. Ţi-a intrat în cap?
ANDREW: Da, domnule sergent aviator. SERGENTUL AVIATOR: Ei, dacă ţi-a intrat, vezi să nu-ţi iasă. Drepţi, la dreap-ta, înainte marş. Un', doi, un', doi...
(Comenzile se amestecă cu zgomotul picioarelor mărşăluind şi cu glasurile care scandează numărătoarea.)
»
Tabloul 6
Dormitorul noaptea. Băieţii sînt obosiţi. Paturile desfăcute, cu întreg echipamentul, inclusiv ghetele, pregătit reglementar alături.
ANDREW: Şi pe urmă zice: „Nu numai c-am să vîr frica în tine, există şi alte metode, n-o să ai lacrimi destule ca să-ţi plîngi de milă". Şi pe cuvîntul meu dacă nu era speriat el. Cogeamite lunganu' o face pe vita

blinda, şi mai încearcă să mă şi intimideze.
IIILL: Nu el te ţine la respect — tantiemele! Tantiemele! Ce urăsc eu mai mult pe lume-s tantiemele. Fir-sr ei de paraziţi! Ia zi, care i-ai văzut vreodată să pună mîna la o treabă? Oare de batirul lor îs eu în uniformă, ai?

Mama ei de frică! De dragu' ălora de-acasă mă aflu aici, ca şi voi ăşt'lalţii. Tantiemele... PIP: Simpaticul nostru caporal Hill, şi dumita.le îţi fac zile fripte, aşa-i?
ANDREW: Şi despre tine, Pip Thompson, a avut ceva de spus. Cică o faci cu noi pe gentlemanul filantrop, în vizită în cartierul săracilor... „Thompson ştie că nu vi-i frică, de aceea e alături de voi, dar o face pe filantropul". PIP: Aşadar, crede că n-a intrat frica-n voi? Are dreptate — nu vi-i frică, nu-i aşa? Dar, vorba lui, mai există şi alte metode. DODGER: Ştiţi ceva... Mă tot uit la baraca asta şi o măsor —
ca magazie ar fi grozavă. GINGER: Grozavă, ca ce?
DODGER: Ca magazie pentru depozitat marfă. Asta-i mania mea. Ai mei, ştiţi, ţin un magazin de cărucioare pentru copii; marea problemă-i unde depozităm marfa. Cărucioarele ocupă loc mult, mereu sîntem în căutare de altă magazie. Eu, cînd mă uit la o clădire, primul lucru îi socotesc cubajul: e bună sau nu-i bună de magazie. Unul din cele mai straşnice depozite pe care le-am văzut e Vaticanul din Roma. Ce-aţi găsit de rîs? Un tîmplar, să zicem, cînd intră undeva, ce face?... Cînd intră într-o cameră, de exemplu? Imediat se uită — uşa se închide fest? Se uită la fereastră — pervazu-i drept? Scaunul pe care se aşază, e solid? Abia pe urmă îi arde de altele. Aşa şi eu, mă uit la femeile însărcinate. Altul, cînd vede o femeie, se uită la piept, la picioare; eu, nu, eu mă uit dacă-i însărcinată. *Pe mine* mă interesează femeia dintr-un singur aspect — ca mamă. Făceţi-le voi copii, că noi facem vînzare. Să vreau şi nu pot altfel: depozite şi femei însărcinate. DIGKEY: Hei, Cannibal, colega, ce te absoarbe acolo? CANNIBAL: Citesc o carte despre căsătoria ideală. Şi-acum, lasă-mă în pace.
DIGKEY: îţi umblă gîndul la porcării, băieţaş. Dă-o dracului.
DODGER: Ia, poate aflăm şi noi ceva nou. *(El şi alţi cîţiva se îmbulzesc în jurul lui Cannibal ca să vadă ce citeşte.)*
ACTUL iNTlt

PIP: Wingate, matricola 252! Fii drăguţ, dă-mi o mînă de
ajutor la patul ăsta. CHAS: La ce, mama lui de ajutor, te rogi tu tocma' de mine?
Nu pricep.
PIP: Pentru că ţii la mine, de aia. CHAS: *Ţin* la tine? *Ţin* eu la tine? Încă n-am văzut cuconaş
mai sclifosit şi mai puturos. PIP: Ai tu o slăbiciune pentru cuconaşi.
GHAS: Uite ce,atîta vă urăsc, că simt cum m-apucă durerea
de inimă. Nu eşti bun nici măcar să-ţi faci patul. PIP: Totdeauna mi]-au făcut alţii.
CHAS: Ai nimerit-o. De a^ta mi-e lehamite mie, pricepi? De felul cum ne scoţi ochii, că ce avere ai, fac ceva pe ea, şi ce grozav ai dus-o. Mă doare-

n cot de toata împuţenia ta de trai dulce! Slăbeşte-mă, nu vreau s-aud.
PIP: Ba vrei. Cînd povestesc despre ce-i la mine acasă, îţi place. Şi-avem o frumuseţe de casă, Charles, douăzeci şi patru de cernere, toate mari, pline de covoare. CHAS: Modernă casa?
PIP: Nu, de pe vremea lui George al III-lea. CHAS: Nu mă interesează.
PIP: Temelia i-a fost pusă în 1776, pe vremea cînd George Washington prelua comanda coloniştilor americani, iar străbunicii yankeilor dădeau Declaraţia de Independenţă. O perioadă triumfală, Charles... ca un roman de aventuri. Ştii tu că pe cînd stră-străbunicul meu făcea comerţ cu East India Company în ţara oamenilor de culoarea ciocolă-ţii, aducînd acasă mărfuri orientale, bunicii americani se mai luptau să controleze un teritoriu imens, asta într-o vreme cînd nu existau încă mijloace de comunicaţie. Dar n-au trebuit să mai lupte mult. De cîte ori se-ntorcea străbunicul meu acasă, de fiecare dată auzea veşti tot mai proaste despre trădătorii americani. întorcîndu-se din India în 1830 cu o încărcătură de indigo, a aflat, cu douăzeci şi trei de ani întîrziere faţă de restul lumii, că se inventase vaporul cu aburi. Teribile ştiri! Intorcîndu-se în 1835 cu o nouă încărcătură, a aflat despre calul de fier care aleargă pe şine. Teribile, teribile ştiri! întorcîndu-se

în 1840 cu o încărcătură cu mirodenii, atît de tare s-a înfuriat, că pur şi simplu a refuzat să creadă — nu, **era** imposibil să transmiţi mesaje prin aer: astfel c-a închis ochii fără să fi crezut vreodată în forţa magică a telegrafului. Tu ce părere ai de asta, Charles, băiete? Şi încă nu-i tot. Cel mai simpatic dintre strămoşii mei mi se pare că a fost tatăl străbunicului, o mîndreţe de bărbat, genul pe care toate mătuşile şi-l visează de ginere, şi toate verişoarele de soţ — cu un singur păcat, era un nătărău fără pereche, mai prost chiar decît tine, Charles, şi culmea — tot Charles îl chema. Familia mea îl pomeneşte pînă-n ziua de azi. Dar, vezi tu, băiat frumos cum era şi scoţînd cîte un cuvînt din an în paşte, foarte puţini şi-au dat seama de prostia lui. Şi din cauză că tăcea tot timpul, toată lumea îl credea grozav de deştept, ceea ce pîn'la urmă s-a dovedit rentabil: în mîna lui, averea familiei s-a dublat. *(De aici încep să-l asculte aproape toţi.)* Vreţi să ştiţi cum? Vă spun imediat. După prima lovitură, cea a pierderii Americii, englezii au fost zguduiţi de alt eveniment— lovitura a doua, care a întors cu dosu-n sus toată Europa, iar pe ai mei, împreună cu prietenii lor, i-a zdruncinat rău de tot. Într-o bună zi, casa regală a Franţei s-a trezit că dă faliment... Regii şi clerul nu plăteau acolo nici un fel de impozite. Cum să vă explic? Le lăsau pe umerii clasei de mijloc şi ai oamenilor din popor, pentru ca pîn' la urmă, tot ei să se pomenească faliţi. Atunci, ce-au făcut? Au convocat o adunare a delegaţilor din toate clasele, ca să găsească împreună o soluţie — o adunare cum nu mai fusese de peste un secol, un întreg tămbălău ! Mare greşeală. Pentru prima oară, oamenii din popor nu numai c-au avut cum să-şi strige nemulţumirea pe chestia impozitelor, dar, uitîndu-se deodată unii la alţii, şi-au dat seama că erau mai mulţi decît putuseră ei să-şi închipuie, şi nici proşti. Aşa c-au făcut scandal — atît de mare, c-au cîştigat partida, nu numai în ce priveşte impozitele, dar şi toate nedreptăţile,o mie şi una,cîte le stăteau în gît. Senzaţie, triumf, victorie! Pîn' la urmă, s-au

simţit atît de puternici şi stăpîni pe situaţie, încît au cutezat
ACTUL ÎNTll
205
chiar să taie capul bietului Ludovic al XVI-lea şi al Măriei Antoaneta, dezlănţuind ceea ce cunoaştem cu toţii sub numele de Revoluţia Franceză.
CHAS: Dar Charlie, ăla, nătărăul?
PIP: Ai răbdare, băieţică, ajung şi la dînsul. Atunci, familia mea, care învîrtea o grămadă de afaceri cu Franţa, a ho-tărît să-şi trimită mîndreţea de băiat să vadă ce s-a ales din proprietăţile şi averile ei de acolo. Credeţi poate c-a făcut ceva? Nepricopsitul — n-a înţeles nimic din tot ce se petrecuse. Toţi regii Europei tremurau de ceea ce francezii îi făcuseră lui Ludovic şi Antoanetei, iar el — el se simţea ca într-o vilegiatură. Nici pînă azi nu se ştie cum de-a scăpat cu viaţă — şi nu numai c-a scăpat, dar s-a întors acasă cu încă cineva. O franţuzoaică, o prinţesă ! Să nu-ţi vină să crezi, la fel de breazăca dînsul, un exemplar unic de gîsculiţă, dar cu o gropiţă în obrăjorul **sting.** Ai ei îi încredinţaseră toate bijuteriile familiei,socotind că văzînd-o atît de neajutorată, n-are să se lege nimeni de dînsa — şi într-adevăr aşa a fost. Nu s-a legat nimeni, afară doar de Charles al nostru. A cunoscut-o în drum spre Paris, într-o mănăstire franciscană, şi a rugat-o să-i dea lecţii de franceză. Rudele domnişoarei fuseseră decapitate una cîte una, iar dumneaei conjuga cîntînd verbul „a fi" la trecut. Continuarea o ghiciţi: peste patru săptămîni, Charles se întorcea în Anglia cu o mireasă de mai mare dragul şi cu o zestre de bijuterii, evaluate cam la patru sute de mii de lire sterline. Au mai clădit o aripă la vechiul castel şi au avut şapte copii. In fiecare cameră, Charlie, băiete, scînteiau sfeşnicele prinţesei, iar tu, fii atent numai cum căşti gura,c-ai să capeţi acuşi paralizie facială. HILL: Ne amăgeşti cu istorioare, aşa-i? Umbli să ne-mbeţi cu apă rece. Asta din urmă, pun pariu, ai scornit-o acum, pe loc. PIP: Aveţi dreptate, domnule caporal. Revoluţia Franceză
a fost o amăgire.
GHAS: Mai spune-ne, Pip, mai spune-ne nişte istorioare. PIP: Charlie băiete, nu-s istorioare, sînt istorie. GHAS: Tocmai d-aia. Mai spune-ne.
206
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
PIP: La ce bun?
CHAS: Că-ţi cer eu ceva, uite la ce bun. Că-ţi cer *eu* ceva *ţie.*
(Pip îşi pregăteşte patul pentru culcare. Ceilalţi se întorc la locuri, strîngînd ce aduseseră cu ei. Charlie, rămas singur, pare amărît şi contrariat. HUI îşi aduce un scaun Ungă sobă şi începe să cînte la o armonică de gură. Intre un acord şi altul, mai strecoară cîte o vorbă.)
HILL: Astăzi, băieţi, mi-aţi mers la inimă. Faceţi progrese. Gînd v-am văzut la ultimele jumătăţi de întoarcere, mai-mai să mă umflu în pene. Te pomeneşti că ăţi fi mai breji chiar decît seria din urmă. Vă daţi seama? Iar ăia, Dumnezeu mi-i martor, au fost breji de tot. în schimb, este unu' care are mare nevoie să-şi vîre minţile în cap, nu zic nici un nume.
SMILER: Mă voi străduui, domnule caporal.
HILL: Străduieşte-te, băiete, da'străduieşte-temai cu suflet. Uită-te la tine.

SMILER: Mă uit în fiecare zi, domnule caporal.
HILL: Uită-te la zîmbetu' ăla idiot al tău. Barem dacă te-ai hlizi mai puţin. O operaţie, sau altceva, nu poţi să-ţi faci? Dacă te mai văz aşa şi restu' de cinci săptămîni, eu, fir-ar ea de viaţă, simt că-mi ies din ţîţîni.
DODGER: Dumnezeule sfinte, ia ascultaţi aici. Fiţi atenţi ce scrie: „Dintre 200 sau 300 de milioane de spermatozoizi eliberaţi o dată, unul singur reuşeşte să fecundeze ovulul feminin." Gîndiţi-văl Ce de cărucioare!
GINGER: Cîntaţi-ne ceva frumos, dom' caporal. Zău, cîn-taţi-ne.
HILL: Tu eşti balsamu' inimii mele, Ginger, băiete. Nu ştiu ce m-aş face fără tine. Ce vrei să-ţi cînt? Spune, şi-am să-ţi cînt.
GINGER: Cîntaţi-ne „Trandafir din Tralee".
HILL: „Trandafir din Tralee" vrei? Uite, bucuria ochilor mei, ţi-l cînt, da' numai pentru tine.
(Caporalul HUI cîntă, cîţiva băieţi s-au întins pe paturi, alţii meşteresc cîte ceva, scriu scrisori şi ascultă.)

GINGER: Serbarea de Crăciun cînd o avem? DODGER: De mîine într-o săptămînă, niM aşa? HILL: Ihî.
(Şi în timp ce se aude mai departe armonica, are loc schimbarea pentru...)
Tabloul 7
Clubul unităţii. Se serbează ajunul Crăciunului. Un mic jazz ostăşesc cîntă din răsputeri. Băieţii dansează între ei, beau şi cintă. Ofiţerii sînt de faţă.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Priviţi-i ! Recruţi. Cu nimic vin la armată, cu nimic pleacă. Priviţi-i. Dansează ca nişte sălbatici şi fac glume idioate — dacă le-aş da acum ordin să treacă la zid, ca să fie împuşcaţi, ar executa
ordinul.
COMANDANTUL ESCADRILEI: Ai băut prea mult, Sid.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Civili! Ah, cum îi urăsc pe civili. Habar n-au... la ce-s buni civilii? Să facă bani, s-agaţe fete, s-asasineze babe. Nu tu ordine, nu tu obiective serioase. Recruţii Vin încoace cu talmeş-balmeşul lor de viaţă şi-o otrăvesc pe-a noastră: mă intoxică, Jack, cu indolenţa lor; altceva decît s-avem grijă să-şi umple dumnealor burta, nu facem. Un milion de-alde ăştia aş sacrifica pentru un singur aruncător de suliţă, îţi dai
seama?
COMANDANTUL ESGADRILEI: Da, dar nu-i bine să te vadă în halul ăsta. Fii vesel, omule, fii vesel. E ajunul Crăciunului. Sîntem oaspeţii băieţilor.
SMILER *(lui Wilfe):* Du-te la şeful ăl mare şi fă-i cinste cu un pahar. Hai!
WILFE: Lasă-te păgubaş, mă. Toată seara m-ai bîrîit la cap. Ce nevoie am eu să fac cinste ofiţerilor?

SMILER: Du-te drept la el şi spune-i: „Din partea cantonamentului nostru", domnule comandant, în semn de omagiu". Hai!
WILFE: Dacă mă mai bîrîi mult, îţi torn sticla asta în cap. SMILER: Vezi că ţi s-au descheiat nasturii. WILFE: Unde? Smiler, dacă mă mai chinui mult astă-seară, te pocnesc o dată de-ţi mut zîmbetu' la fund. Să mă bată

Dumnezeu dacă n-o fac. SMILER: Auziţi-l, oameni buni. Wilfe viteazul. Aşa vorbeşti
şi acasă? Aşa te-a învăţat mămica?
WILFE: Vezi cum eşti? Ce ţi-am făcut, mă, că te legi de mine iar şi iar? M-ai văzut tu că-ţi caut pricină? Luaţi-l de pe capu' meu, băieţi, luaţi-mi-l de aici şi înecaţi-l. SMILER: Hai, Wilfe, du-te după fetele de la popotă şi-n-cearcă-ţi puterea cu ele. GANNIBAL: Fetele de la popotă! Tîrfele regimentului,
aşa zi. DICKEY: Atenţiune, a făcut ochi Cannibal, a căpătat glas.
Ei hai, cocoş bătrîn, mai spune ceva. CANNIBAL: Cine-i pentru înc-un şpriţ? DICKEY: Scumpul, simpaticul nostru Cannibal. A emis o silabă, o singură silabă „şpriţ", dar cu cîte semnificaţii! Circumcavitatea lui bucală e în stare de funcţiune. Ridică ancora către bar, fiule, şi achiziţionează pentru noi un pic de licoare brună. Fii tu generos şi noi o să vedem via-ţa-n roz.
CANNIBAL: Dracu' ştie de unde-şi ia ăsta cuvintele. Zace-n patul de lîngă mine, vorbeşte, vorbeşte şi parc-ai asculta o maşină de calculat.
DICKEY: Cultura ta, fiule, are lacune; eşti deficient şi-n ce priveşte materia cenuşie. Trebuia să fi urmat şcoala tehnică, aşa cum am făcut eu; toată ziua-n bibliotecă, înghiţeam carte după carte, ne topeam de plăcere. Acolo, la şcoala tehnică, ne-am dezvoltat noi vocabularul şi cînd am absolvit-o, posedam terminologie, nu glumă. Terminologie ! Cartea de vizită, chintesenţa. Orientează-te în

direcţia bar, am spus, şi dă-ne nouă, suflete, ambrozia
care-mbată.
CANNIBAL: lntrebaţi-l, ce dracu vrea să spună? Ei haideţi, nici unu'? Eu habar n-am. Zace-n patu' de lîngă mine şi vorbeşte, şi mormăie, şi iarăşi vorbeşte, şi iarăşi mormăie, ba într-o noapte-l aud că şi strigă în somn: „Sărută-mă, mamă, zice, sărută-ţi fiu', c-a intrat în anu' morţii."
DICKEY: Minţi de la obraz. O, tu cel lipsit de darul vorbirii, du' şi cumpără băutură.
CANNIBAL: lntr-o altă noapte se furişează pin'la mine şi plînge, plînge: „Lasă-mă la tine-n pat, se miorlăie. Lasă-mă lîngă tine, că eşti mare şi fierbinte."
DICKEY: Minţi, Cannibal. O singură minciună dacă mai
spui, eu...
GANNIBAL: Să le spun, poate, şi cum îţi faci noaptea rugăciunile? *(Dickey li aruncă berea in obraz; se iau la bătaie.)* COMANDANTUL REGIMENTULUI: Despărţiţi-i! Opriţi-i! Vă ordon, încetaţi. Amîndoi, se aude? încetaţi! *(Cei doi slnt despărţiţi.)* Huligani nedisciplinaţi! La mine-n bază nu admit încăierări. Ăsta-i singurul mod în care vă puteţi purta după un păhărel-două? Altul nu există? La voi acasă, unde aţi căpătat manierele astea, acolo desfăşura-ţi-vi-le, dar nu aici, se aude? Aici nu! E noaptea de ajun. Avem serbare, slăvim naşterea Mîntuitorului. Un prilej de bucurie şi bună înţelegere. Să văd deci bună înţelegere. Căci nu înţeleg, nu înţeleg, nu înţeleg nici o clipă să tolerez aici apucăturile voastre periferice. Forţa noastră stă-n curăţenia noastră; uniforma noastră-i curată ca albastrul cerului. Duceţi-vă la voi în dormitor — sînteţi

consemnaţi acolo tot restul serii, să nu vă prind că scoateţi nasul afară. La cea mai mică nesupunere, vai de pielea ăluia care mă cunoaşte la furie, vă ţin la carceră grea tot restul stagiului. *(Dickey şi Cannibal pleacă. După ciţiva paşi, Dickey se poticneşte, Cannibal îl sprijină să meargă drept.)*
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Nici măcar de-ncăierat, nu se-ncaieră serios — două-trei cuvinte tari şi-şi pupă

obrazul lezat. Dă-ne, Doamne, mai degrabă o armată de roboţi.
COMANDANTUL ESCADRILEI: Eşti mult prea susceptibil, Sid.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Prostii! Şi scoate-ţi din cap teoria că totul mi se trage din copilăria mea nefericită, îi urăsc, dar cu o ură cum nu se poate mai sănătoasă şi mai firească.
COMANDANTUL ESCADRILEI: Eu n-am timp să-i urăsc — tot timpul mi-l petrec organizîndu-i.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Priveşte-i. Cine-s ăştia? Buna, bătrîna clasă muncitoare a Angliei. De ce-s oare obligat să-i binecuvîntez tot timpul ca pe sarea pămîntu-lui?
COMANDANTUL ESCADRILEI: Ei îţi procură hrana, ei îţi ţes îmbrăcămintea, ei scot la lumină cărbunele şi-ţi repară drumurile.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Dă-le o posibilitate cît de mică să n-o facă, şi-ai să vezi că nu mai fac nimic. Mie-mi fac? Uită-te la ei. Au căzut în extaz.
PIP: Despre noi discută... onor corpul ofiţeresc.
CHAS: Ce spun?
PIP: Spun că sîntem nişte otrepe, nişte lepădături, o adunătură de netrebnici. Pe şeful cel mare, bătaia l-a cam demontat. Acuma-i indispus din cauza noastră.
ANDREW: Care „a noastră"? Crezi că faci parte dintre noi?
PIP: Are cineva impresia asta?
ANDREW: Dragoste de-a-ndoaselea, băiete. Şi fără să fiu detectiv, te-am aflat. Scuteşte-ne de alte favoruri.
PIP: Nu te lega de mine, Andy. Eu mă port cinstit. Ori trebuie s-o fac pe saltimbancul ca să mă creadă cineva că i-s prieten?
ANDREW: Nu. Nimeni nu-ţi cere asta. Da' vezi, Pip, am mai cunoscut eu de-alde tine, cu duiumul. Intră-n crîş-mă, beau un păhărel, ne ţin discursuri de parc-am fi sarea pămîntului, pînă-ntr-o bună zi, fără nici un motiv de care să ne dăm şi noi seama, gata, ne-aruncăcît colo,

de parcă s-ar fi săturat de sportul ăsta. Aş da nu ştiu ce
ca să aflu ce v-atrage la noi. COMANDANTUL REGIMENTULUI: Despre ăla, Jack, care-i
joacă ochii-n cap şi vorbeşte din vîrful buzelor, despre
ăla ce ştii? COMANDANTUL ESCADRILEI: Thompson? Nu ţii minte? Generalul Thompson. Africa. Tobruk. Acuma-i bancher. COMANDANTUL REGIMENTULUI: A, şi ăsta-i moştenitorul.
Thompson! Vino-ncoace, soldat. PIP: Domnule comandant?

COMANDANTUL REGIMENTULUI: Te distrezi? PIP: Mulţumesc, da, domnule comandant. COMANDANTUL REGIMENTULUI: Veselă adunătură, ce zici? PIP: Îmi închipuiam că nu-i agreaţi pe recruţi, domnule
comandant. COMANDANTUL REGIMENTULUI: încă nu te cunoscusem pe
tine, Thompson. Tatăl tău mi-a lăsat o impresie bună.
Tu, însă, nu.
PIP: Asta-i tot ce-aţi avut să-mi spuneţi, domnule comandant?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Eu pot să-ţi vin de hac,
băiete. Şi chiar am să-ţi vin de hac — ţine minte. CHAS: Ce-a vrut, Pip? Ce-a zis? PIP: N-are să-ndrăznească. Ba da, să ştii că da. O să vă pună la încercare pe toţi. Idiotul ăsta bătrîn chiar are de gînd
să înceapă cu vechea poveste. Mă-ntreb numai cum o să
procedeze?
WILFE: Ce vrei să zici cu „vechea poveste"? Care „poveste"? PIP: Vă urăşte de moarte ; acum are s-anunţe ceva; orice s-ar
întîmpla, purtaţi-vă cum vă spun eu: nu mă-ntrebaţi nimic,
decît doar faceţi ce vă spun eu. ANDREW: Dacă ai intrat în război cu ăla, te anunţ, Pip,
nu mă lua pe mine să-ţi fiu carne de tun. PIP: Ajută-mă, Andy, că şi eu v-ajut. Ori vrei să-şi bată joc
de noi toţi? COMANDANTUL REGIMENTULUI: Linişte, domnilor, vă rog, fiţi atenţi. Ţin, întîi să vă mulţumesc. După cum ştiţi
cu toţii, această veselă adunare a fost organizată pentru
14*

âiâ
CARTOFI PRĂJIŢI CU OKICfi
dumneavoastră, sperînd că în cursul serii vom avea şi-o mică variaţie, cind fiecare se va ridica să se producă cu cîte ceva. Cîte o poezie deocheată, sau un rockuleţ. Nu mă-ndoiesc că dumneavoastră laolaltă alcătuiţi un adevărat tezaur de talente înnăscute, astfel că nouă, ăstor-lalţi, nu ne rămîne decît să luăm loc, să vă privim şi să ascultăm, în timp ce vi le desfăşuraţi în toată splendoarea. Ofiţerii mei se plîng mereu că la bază ne vin doar turme de mocăiţi; dar eu am susţinut totdeauna că, dimpotrivă — turma nu-i mocăită, ci doar puţintel inhibată... dumneavoastră, desigur ştiţi ce-i aia „inhibată", nu-i aşa? Iată deci prilejul de a le dovedi că dumnealor se înşeală şi că dreptatea e de partea mea. Sper că n-o să mă faceţi de ruşine, da, băieţi? Cine vrea să spargă gheaţa? Ei? Cine-ncepe?
PIP: Subtil de tot, Andy, ce zici?
WILFE: îmi explicaţi şi mie ce se-ntîmplă? De ce vă sperie o mică reprezentaţie?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Primul număr, ei?
PIP: Burns, Andrew.
ANDREW: Burns?
PIP: Păi aveţi şi voi, scoţienii, un afurisit de poet.
ANDREW: Ştiu că-i un poet, da'...
PIP: Recită din Burns, omule. Urcă acolo sus şi recită.

ANDREW: Să recit, ce? Eu...
PIP: Tu. Recită ca la tine acasă.
ANDREW: Mai du-te dracului. *(Dar se urcă pe podium.)* Eu... da... Burns. Poem. *(Recită poemul în întregime, mai întîi însoţit de rîsete, apoi cu tot mai multă încredere de sine, într-o tăcere adîncă)*
Această noapte prea curată, In vecii vecilor, De jar şi facle luminată, Gristos mîntuitor.
Cînd ţi se va plini sorocul,
în vecii vecilor,
La rai veni-vei să-ţi iei locul,

Cristos mîntuitor.
Ciorapi şi-opinci de-ai dăruit, în vecii vecilor, Acum le-ncalţâ răsplătit. Cristos mîntuitor.
Ciorapi şi-opinci de nu ai dat, In vecii vecilor, Desculţ vei merge-nsîngerat, Cristos mîntuitor.
Şi-ai să te duci de lingă rai în vecii vecilor, în foc de purgator să stai, Cristos mîntuitor.
Si pită de n-ai dat şi apă In vecii vecilor, De foc nimic nu te mai scapă, Cristos mîntuitor.
Şi apă de n-ai dat şi pită, în vecii vecilor, Te-o arde jarişteа cumplită, Cristos mîntuitor.
Această noapte prea curată, în vecii vecilor, De jar şi facle luminată, Cristos mîntuitor.
(Ovaţii.)
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Ei haideţi, acuma, ceva ca să ne dispună. Ce-aţi zice de-un cîntec... aşa, gen Elvis Presley?
(Recruţii şi jazzul încep un rock.)
PIP: Nu asta, nu acuma.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Delicios, da, pur şi simplu delicios, deslănţuiţi-vă, copii.

PIP: Nu vă băgaţi, băieţi, ascultaţi-mă pe mine, staţi la o parte.
WILFE: Da' ce-i? Ce se-ntîmplă aici? COMANDANTUL REGIMENTULUI: Uitaţi-vă la ei. Acuma-s în elementul lor.
PIP: Voi nu vă daţi seama ce se petrece, ce urmăreşte el?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Li s-a urcat berea la cap.
Priviţi ce se cheamă o petrecere populară. PIP: Uitaţi-l ce îngîmfat zîmbeşte. COMANDANTUL REGIMENTULUI: Mai susţine cineva că n-o duc bine? Nu-i o încîntare să-i priveşti? PIP: în orice mocirlă v-ar duce, voi v-aţi lăsa duşi. COMANDANTUL REGIMENTULUI: Bravo! Bravo! Aşa se petrece! Veseliţi-vă în voie, e o ocazie festivă, vreau să vă văd rîzînd, vreau ca oamenii mei să petreacă.
(Rockul ajunge la apogeu. Pip se duce la chitarist şi-i şopteşte ceva la ureche. Acesta protestează, apoi se lasă convins şi începe să Ante

„Vinătoarea de fazani", un vechi cîntec ţărănesc de revoltă. Treptat, recruţii se alătură, cu o atitudine ameninţătoare la adresa ofiţerilor.)
RECRUŢII
încotro porniţi? întreabă Tîndală. Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală. Spre codru plecăm, zice John Nas-Mare, Spre codru plecăm, zice John Nas-Mare.
Şi de ce, mă rog? întreabă Tîndală. Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală. Să vînăm fazani, zice John Nas-Mare, Să vînăm fazani, zice John Nas-Mare.
De care fazani? întreabă Tîndală, Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală. Ia, fazani regali, zice John Nas-Mare, Ia, fazani regali, zice John Nas-Mare.
Cum o să-i vînaţi? întreabă Tîndală. Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală. Flinte-avem şi tun, zice John Nas-Mare. Flinte-avem şi tun, zice John Nas-Mare.
ACTUL 1NTII
I
215
Cum o să-i tăiaţi? întreabă Tîndală. Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală. Cu baltagul greu, zice John Nas-Mare, Cu baltagul greu, zice John Nas-Mare.
Şi cui o să-i daţi? întreabă Tîndală. Nu vreau să-ţi spun, răspunde Păcală, îi dăm la sărmani, zice John Nas-Mare, îi dăm la sărmani, zice John Nas-Mare.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Eşti exact tipul de mic agitator, nu-i aşa, Thompson? Pofteşte mai aproape, vreau să-ţi spun o vorbă între patru ochi. Drepţi, încheie-ţi nasturii la veston, bărbia sus... pe loc repaus. Pentru ce, Thompson, te ridici contra mea? Amîndoi, mi se pare, venim din aceeaşi lume, aşa că nu-nţeleg care ţi-s motivele. Dar ce-i mai grav, băiete, eşti pur şi simplu impertinent. Sînt ferm hotărît să-i scriu tatălui tău.
PIP: Vă rog, puteţi să-i scrieţi.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Gata, ajunge. Ascultă, băiete, că te războieşti cu tatăl tău, te priveşte, foarte bine — toţi am avut micul nostru război cu bătrînii şi cu ideile lor. N-am dreptate? Absolut că am. Te înţeleg perfect, băiete, să nu-ţi închipui că te privesc fără simpatie. Printre recruţi, însă, unul atît de înfipt ca tine e o pasăre rară. Avem nevoie de tine. Uite ce-i, pe timpul cît stai aici, hai să-ncheiem armistiţiu. Ce spui? Vreau un răspuns, băiete, am coborît arma de la ochi şi vreau un răspuns.
PIP: Cît de jos aţi coborît arma, domnule comandant?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Ştii foarte bine ce vreau să spun.
(Comandantul regimentului şi ceilalţi ofiţeri părăsesc clubul.)
HILL: Ţi-ai găsit beleaua cu discuţia asta. Dac-or să fie *repercursiuni* în unitate, dac-o să tragem ponosu din cauza ta, am eu grijă, soldat, să te...
PIP: Nu te necăji, dom' caporal, n-o să fie nici un fel de *„repercursiuni"...*
CHAS: La urma urmei, ce dracu' s-a întîmplat?... Pentru ce, toată povestea?
216
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE

SMILER: Nu mai are nici un haz serbarea... Ne-ntoarcem la dormitor, ai? Am făcut rost de nişte cărţi de joc. Hai-dem să jucăm cărţi.
CHAS *(alături de Pip):* îi vorbeşti şi parc-ai vorbi la pereţi. Pip!
Tabloul 8
Clubul unităţii.
PIP: Ai duşmani, Charles, băiete. învaţă-te să-i cunoşti.
(Ceilalţi au ieşit.) CHAS: Duşmani? Mă pricep şi eu la duşmani. Oamenii la
care ţii, uite duşmanii. PIP: Ce vrei să spui cu asta, Charles? CHAS: A, nici pe departe lucruri atît de deştepte ca tine,
sînt sigur. PIP: Haide, băiete dragă, doar n-o să ne răfuim toată viaţa. Ori aşa vrei? Nu te obligă nimeni să iei in seamă felul
meu de a vorbi. CHAS: îţi merge gura, Pip, şi uneori, cred, nici nu-ţi dai seama că jigneşti oamenii. PIP: Da? în orice caz, fără intenţie. CHAS: Alteori, ai ceva în glas, în felul cum vorbeşti... care...
ei da, îmi vine să-ţi zic una! PIP: Mi-ai spus de nişte duşmani la care ţii.
CHAS: Parcă eşti stingherit. PIP: Mi-ai spus de...
CHAS: Zău, de ce te-aş stingheri tocmai eu? PIP: ...de duşmani la care ţii.
CHAS: Nu, am vorbit despre oameni la care ţii şi care îţi
sînt duşmani. E o diferenţă. Mă mir că nu vezi şi tu
diferenţa. PIP: Continuă. CHAS: Ce să continui? PIP: Ce vrei să spui.
, ■■ ACTUL INTII
CHAS: Cum adică, ce vreau să spun? PIP: Exact ceea ce mi-ai spus.
CHAS: Ei, ţi-am spus! Asta am vrut sa spun. PIP: A, înţeleg.
. „
CHAS: Spune, te stingheresc, nu-i aşa. PIP: Un pic. Eşti singur la părinţi, Charlesi GHAS: Am şase fraţi. Tu?
217
AScTmă gîndeam era că omul spune lucruri cu care vrea să-i aiute pe ceilalţi, şi tot amrea-i iese. PIP După părerea P mea, putea! să ai în gînd o sumedenie de
1^ i fi
cuvintele, au o sumedenie de înţelesuri fie-
care.
PIP: Da, Charles.
CHAS: Asta e. .
PIP: Hm. De la ce-am început, nu ştiu. CHAS: Clar. Tu ai spus c-avem duşmani, eu am spus...
AstVezi? Nu te mai interesează. Abia am început să discutăm—şi te-ai şi plictisit. PIP: Nu mă cicăli, Charles.
P?pf Ei^u pot să-ţi spun Charlie... E *nn* nume cara-
Criîs- Explica-mi, de ce mi-ai zis-o şi pe asta? De, ce *£*fii mojic la adresa numelui meu cind Pţ}f; " te *f*™
^
HrsrMarefiliizon...Nu pricep, cum poţi să te porţi aşa, pe faţă, ca un filfizon, şi să nu-ţi crape obrazul? . PIP: Nu filfizon, Charles, sună prea **periferic... Snob,** te rog _-nu-i aşa de vulgar ca filfizon. De fapt, sa-ţi spun eu ce sînt. Un mincinos.
218

CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
ACTUL INTII
219
GHAS: Mincinos?
PIP: Da... n-am nici un frate... de unde patru? Sînt singur
la părinţi. CHAS: Eu, la fel.
PIP: Tu? Da... trebuia să fi ghicit. E greu, bietul meu Charlie, nu-i aşa? Şi totdeauna încerci să ascunzi că eşti singur la părinţi? CHAS: Totdeauna.'
PIP: Totuşi, nu izbuteşti totdeauna, nu-i aşa? CHAS: Exact. Ce nostim cum... ne-am minţit unul pe altul...
In timpul permisiei ce-ai să faci? PIP: Cînd ne dă permisie? CHAS: Vinerea viitoare.
PIP: Mă plimb prin oraş, poate intru la un film. CHAS: Pot să vin şi eu?
PIP: Dacă n-ai altceva mai bun... CHAS:„Dacă n-ai altceva mai bun..." Zi c-ai prefera mere
acre.
PIP: Am zis — poţi să vii.
CHAS: Da, se cunoaşte după glas că mori de nerăbdare. PIP: La urma urmei, ce vrei? GHAS:Chiar nu pricepi? PIP: Du-te dracului.
CHAS: Scuză-mă, retrag cuvintele, nu striga. Am să vin... Mulţam'. *(Pauza.)* Dac-aş avea educaţie, ce crezi, noi doi ne-am înţelege mai uşor?
PIP: Ce vrei să spui prin „noi doi"? CHAS: Dă-mi voie să termin...
PIP: Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi veni cu declaraţii.
CHAS: Dă-mi voie să... PIP: Şi nu te mai văicări. CHAS: îmi dai voie sau?... PIP: Eşti aşa cum eşti, nu te mai văicări. CHAS: Mama ei de treabă, mă laşi să spun tot sau **nu?** Vorbeşte omul şi n-asculţi. N-asculţi niciodată ce spun.

PIP: Scuză-mă.
GHAS: Da, cunoaştem.
PIP: Sînt numai urechi.
CHAS: Oh, mai du-te dracului...
PIP: Scuză-mă, retrag cuvintele. Hai, nu mai striga, că
te-ascult.
GHAS: N-am spus că eu cred că ne-am înţelege mai bine dac-aş avea educaţie, m-am gîndit că iu crezi asta, şi tocmai cînd voiam s-adaog că „nu-s de acord" ai sărit ca ars. PIP: Da, înţeleg, crezusem... E limpede, ai dreptate, Charles, ai toată dreptatea. Degeaba vrei să urmezi universitatea...
GHAS: Faptele, ele-s totul.
PIP: De acord cu tine; şi munca... munca manuală. Pe o mulţime de intelectuali şi artişti îi atrage munca manuală. Pe mine, totuşi, nu, Charles. Nu simt nici cea mai mică dorinţă să-mi obosesc muşchii, să-mi murdăresc unghiile ca să dovedesc că-s om. GHAS: Faptele mă lasă rece şi pe mine. PIP: E înăbuşitor, monoton, degradant. GHAS: Inteligenţa contează, nu faptele. Rămîi la ştiinţa de carte, la universitatea ta. Cui ce-i pasă pentru ce a fost clădită vechea Romă. PIP: Van Gogh în minele de cărbuni; Hemingway la vînă-
toare... GHAS: Chiar de-aş şti totul despre ăştia... nu, nu ne-ar fi

mai uşor. PIP: Dumnezeule, dar pentru năzuinţa asta de-a face muncă brută, nu am decît dispreţ. CHAS: Cunosc eu pe unul care purta pălărie tare, doar-doar
o s-arate a om subţire. PIP: Demnitatea muncii! CHAS: Nu, nu ne-ar fi de loc mai uşor. PIP: Frumuseţea efortului! GHAS: Nu, nu ne-ar fi mai uşor... *(Surii.)*

Tabloul 9 B araca-dormitor.
SMILER: Alegeţi: poker sau tabinet?
WILFER: Eu aleg **patu'.**
SMILER: „Eu aleg patu'!" Băieţelul vrea nani.
WILFE: Simte-te şi tu, omule — prea ai tovalul gros.
CANNIBAL: Ce s-a întîmplat? V-a dat afară şi pe voi?
SMILER: Ni s-a făcut lehamite... ee-aţi zice de un poker?
DICKEY: N-aţi mai rezistat nici voi la murdărie? Ei, bine
aţi venit la delicvenţi. *(Intră HUI.)* HILL: V-aţi strîns aici unu şi unu, toată gloata de pramatii;
a tunat şi v-a adunat; asta-i. GINGER: Las-o mai moale, dom' caporal... La instrucţie,
n-ai ce te plînge, sîntem O.K.
DODGER: Restul nu contează, aşa-i, dom' caporal? HILL: Băieţii mei... tocmai ei, propriii mei copii, să mă
dea de ruşine.
SMILER: Un poker, dom' caporal, eşti amator? HILL: Deocamdată, tac — încă două zile şi plecaţi la casele
voastre — da' cînd vă-ntoarceţi, tragerea, exerciţiu' cu
baioneta — să-ţi rupi dinţii, nu alta, şi dacă n-o să-mi
ţineţi, vă previu, s-a terminat cu traiu' dulce, ne-ntoar-
cem la normal.
DODGER: Mai cîntă-ne ceva frumos, dom' caporal. HILL: Ceva frumos? De mama voastră v-aş cînta, la toţi, să vă vină minţile la cap.
*(Charles, Smiler, **Pip** şi **Dickey** se aşază să joace. Ceilalţi stau **întinşi pe** paturi. Hill cintă la armonică.)*
GINGER: E-o lună afară, să te bage-n boală. O vezi, Dodge?
şi uite ce lumină-i în jurul ei. DODGER: Şi pişcă frigul. Cine vrea puţină şocolată ? Unchiu-
meu ţine un magazin de dulciuri. *(Dă la iveală cîteva
duzini de batoane.)* Ginger, tu unde-ai vrea 8ă te reparti»
zeze?

GINGER: Şofer — măcar să m-aleg cu ceva din afurisitu' ăsta de stagiu — doar n-am să-i las să mă-ncalţe-n uniformă, aşa, pe gratis. La volan! Din totdeauna am vrut să fiu şofer — nici nu ţin minte de cînd. La volan şi stăpîn pe maşinuţă. *(Imită zgomotul motorului — viraj.)* Asta visez eu. Mă visez la volan, dar fără permis. Chit că-n viaţa mea n-am condus, mă descurc de mai mare dragul, dar în toate visele-s fără permis. Şi totdeauna se ţine poliţia după mine... da'n noaptea următoare, iarăşi visez, şi tot la fel, că-s la volan, că n-am permis şi că mă urmăreşte

poliţia. Ce-am să mai visez cînd am să fiu şofer de-adevăratelea? Habar n-am.
DODGER: Alt vis. Depinde după ce ai să tînjeşti; cînd ai obţinut un lucru, nu te mai gîndeşti la el. Ce-aţi zice de-un ceai? Ginger, cocoşelul tatii, pune tu apă la fiert, să dăm gata şi biscuiţii ăştia.
CANNIBAL: Visele-s adevărate, să ştiţi. Par numai o-nchi-puire, dar îs adevărate. Eu am visat o dată că fata cu care vorbeam făcea trotuarul; a doua zi, m-am uitat bine la ea şi am văzut-o — chiar avea mutră de tirfă. I-am dat papucii.
DODGER: Şi ce-i rău că există tirfe? Ai nevoie de ele, creea-ză-le condiţii, eu aşa zic. Naţionalizează-le. De ce toate haimanalele să aibă cluburi, şi ele nu?
WILFE: Cică să nu-ţi iei lumea-n cap. Cică să nu ţi se facă lehamite •— opt săptămîni din astea, doi ani din ăştia... cu tot alaiul? Cică să nu-ţi vină să te spînzuri. NU MAI POT, MAMĂ, NU MAI POT! Săraca, n-aude o vorbă. *(Pauză. Armonica. Atmosfera s-a încălzit.)*
CANNIBAL :Eu am să intru la şmecheria aia cu radaru'. Numai butoane, ecrane şi manete. Da' se cere întîi să-n-veţi stelele şi cosmosu'.
DICKEY: Astronomie, cavalere. Codul cifrat al cerului. Radar! Radar, ştiinţa ocultă a undelor sonore; pentru treaba asta ţi se pretinde un înalt nivel de cunoştinţe. Or, tu, Cannibal, fiule, nu ai destul tupeu, nu corespunzi. Pe cînd eu... ei da, eu aş putea năzui către culmile radarului. Am ceya doxă.

CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
SMILER: Eu cred c-am să intru telefonist. Le-arăţi avioanelor drumul spre casă. Allo, centrala, vorbeşte D 17, mă auzi? — cline! D 17 cheamă comandamentul zborului, te aud... motorul stîng mi-a ieşit din funcţiune, motorul stîng am spus, mă tem că trebuie să aterizez forţat, rămîi pe fir. Niaaaaaaa, passssssss, brrrrrr... înveţi o meserie şi peurmă, într-o secundă... niaaaaaaa... *(Pauză.)*
ANDREW: Mi-e drag de noi. De noi toţi, aici, acuma. Mi-i drag de noi, aşa cum stăm aici, împreună. într-un fel, să ştiţi, nici nu-ţi mai pasă de nimica. Dom' caporal cu armonica lui şi noi toţi... aşa cum sîntem acuma, mi-i drag de noi. *(Pauză. Armonica. Şi căldura.)* GINGER: Dacă nu facem rost de cărbune, apa asta nu mai apucă să fiarbă.
PIP: Hai să şterpelim.
DICKEY: Să ce?
PIP: Dumneata, dom' caporal, fă-te că nu observi. Ai ceva contra unei incursiuni de pradă?
HILL: Ziceţi c-o să ajungeţi la cărbune? Ei, află, camarade, că nu; e-un gard de sîrmă, uite-aşa, şi-o santinelă pe deasupra.
PIP: Găsim noi o soluţie.
CHAS: Lasă-te păgubaş, Pip. Acuş mergem la culcare.
PIP: Adică nu sîntem destul de deştepţi ca să-i tragem pe sfoară?
DODGER: Nu-i tragi pe sfoară, camarade. Da' nici ei pe mine, care-s deşcă bătrînă.
PIP: Dacă pentru o bucată de cărbune nu-i puteţi trage pe sfoară, atunci chiar că au dreptate să vă ţină doi ani la cheremul lor.
HILL: Te-ai dat de gol, Thompson. Eşti un agent provocator.

WILFE: Eu zic să-ncercăm. Cum facem?
DODGER: Putem tăia sîrma şi să ne strecurăm înăuntru.
PIP: Nu, nu trebuie să lăsăm vreo urmă.
ANDREW: în ce-l luăm?
DICKEY: în găleţi.
DODGER: Face zgomot.
PIP: Le căptuşim fundul cu saci.
ACTUL 1NTII
223
HILL: Să nu vi-l căptuşească p-al vostru!
PIP: Cît de înalt îi gardul?
HILL: Peste doi metri. Vă trebuie o scăriţă.
WILFE: Mai bine luăm cărbuni din soba băieţilor de-alături.
CANNIBAL: Şi dacă arde focul?
WILFE: Las' pe mine!
PIP: Nu, nici un risc. Operativi, precişi, dar umani. Secretul forţei absolute. Şi vrem victorie, dar fără sacrificii. în zece minute ne întoarcem cu cărbune, fără pierderi omeneşti şi mai deştepţi decît ei toţi laolaltă. Aveţi încredere în mine?
Tabloul 10
Un imens careu, înconjurat cu sirmă ghimpată. O santinelă îşi face rondul. Băieţii stau în umbră.
PIP: Fiţi atenţi la el... abia merge... pentru fiecare tur pe care-l face, cu excepţia ultimului, avem timp de trei mişcări, dar în cea mai mare viteză. Primele trei faze trebuie începute în momentul cînd dispare după primul colţ şi terminate înainte de a apare el după al treilea. Dacă se-ntoarce din drum sau grăbeşte pasul sau face altceva care periclitează pre vreunul din noi, ieşim la lumină toţi. Toată grupa n-o s-o poată duce la arest. S-a înţeles?
(Ies. Ginger face un salt pînă la sîrmă, lasă acolo un scaun şi se năpusteşte către celălalt capăt al scenei. Pip aleargă la scaun, se urcă şi sare dincolo. Dodger ia din goană scaunul şi i se alătură lui Ginger. Santinela apare şi îşi continuă rondul. Dodger aleargă îndărăt şi-şi plasează scaunul. Wilfe, cu încă un scaun, aleargă ca cel dinainte, se urcă, ii depune pe al lui în mîinile lui Pip şi fuge afară. Dodger mai face un salt şi ia îndărăt scaunul adus de Ginger.
224
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
Santinela se apropie şi trece mai departe, Dodger revine în goana mare, tot cu scaunul. Andrew aleargă la scaun cu două găleţi, se urcă şi i le Inmlnează lui Pip. Ginger dă buzna să retragă scaunul. Santinela se apropie şi trece mai departe. Apoi, după un sistem identic, cele două găleţi fac cale întoarsă, dar „pline" de cărbune. Drept încheiere, Pip sare îndărăt gardul de sîrmă, lăsînd dincolo scaunul. Ginger şi Dodger apar cu două taburete pe care le pun unul peste altul. Dickey se caţără iute pe acestea, se apleacă dincolo după scaun, îl ia şi i-l aruncă lui Andrew. Dodger şi Ginger ies în goană cu cele două taburete. Santinela se apropie şi trece mai departe. Scena poate şi trebuie să fie perfect mută, articulată cit mai precis, astfel ca, urmărită cu respiraţia tăiată, să demnă în cele din urmă foarte comică.)

Tabloul 11
Din nou baraca-dormitor şi cîntecul de armonică. Dodger toarnă ceaiul, se bea şi se mănîncă. Tăcere.
DIGKEY: Da. Da! E o mare satisfacţie, foarte mare. Şi-a fost şi foarte agreabil. N-aş fi crezut că sîntem în stare.
GHAS: Fără Pip nici n-aţi fi fost.
DICKEY: Întrevăd oare la tînărul Charles nişte inefabile simptome de idolatrizare a eroului?
GHAS: Să nu întrevezi la tine nişte vînătăi.
DICKEY: Pare-mi-se că în mijlocul nostru înmugureşte un amor.
GHAS: Pentru ce? Pentru că respect curajul omului? De ce vorbeşti aiurea?
DICKEY: Echilibrul meu mintal e intact; Pentru al tău, Charlie, băiete, mă tem şi încă serios de tot. La început, pe junele Thompson, aici de faţă, nu mai ştiai cum să-l umileşti. Acuma, te topeşti de admiraţie pentru el.
PIP: Nu fi libidinos, Dickey.
ACTUL 1NTII
225
DICKEY: Va rog, lord Thompson, aceste remarci ale subsemnatului corespund sau nu realităţii?
PIP: Nici una nu corespunde. Dickey, nu faci decît să repeţi papagaliceşte vorbe pe care le-ai auzit la alţii.
DICKEY: In schimb, dumneavoastră sînteţi de o inteligenţă sclipitoare.
CHAS: Să ştii că este.
DICKEY: Daţi-mi voie atunci să vă întreb—fără inteligenţa asta a lui Pip, n-am fi furat cărbuni?
HILL: Totdeauna ai nevoie de cineva să te comande.
PIP: Totdeauna!
HILL: Să ştii că da. Totdeauna ai nevoie de comandanţi.
PIP: Totdeauna, totdeauna!
HILL: Da, totdeauna, totdeauna!
PIP: Totdeauna, totdeauna, totdeauna! Stră-străbunicul dumitale spunea că totdeauna vom merge călare, străbunicul spunea că totdeauna vor fi sclavi, bunicul, că totdeauna va exista sărăcie, iar tatăl dumitale, că totdeauna vom avea războaie. De fiecare dată cînd spui „totdeauna", lumea face doi paşi îndărăt şi încetează să-şi mai bată capul cum să înainteze. Şi uite aşa ajungem să...
WILFE: Cu binişorul, soldat, cu binişorul.
GINGER: Hei, Dodge, ia vin' să te uiţi afară. Ai mai văzut tu o lună ca asta, cu un cerc de lumină atît de mare in jur? Uită-te.
DODGER: Semn că-ngheaţă.
ANDREW:
Această noapte prea curată In vecii vecilor, De jar şi facle luminată, Cristos mîntuitor.
CORTINA *(se lasă încet.)*

ACTUL AL DOILEA
227

ACTUL I I

Tabloul 1

Baraca dormitor. Întuneric, zorii zilei. Intră plantonul.

PLANTONUL: Hei, scularea, deşteptaţi şi In pantaloni intraţi, soarele-i sus de mult, faceţi ochi că-i o zi mare! *(Trage pătară de pe unul din recruţii pe Ungă care trece.)* Răsai, răsai şi străluceşte, gata sărbătorile. GATA SĂRBĂTORILE. *(Iese. Mormăiturile şi foielile care ii răs-punseseră, încetează. Din nou, linişte deplină. Intră HUI.)*

HILL: GATA SĂRBĂTORILE, cică. *(Alt rînd de mormăituri şi foieli pe sub păturí.)* Gata, a fost o dată, s-a zis cu ele. V-aţi întors acasă la tata. V-aţi întors la tata şi azi avem exerciţiu' cu carabina şi-o disciplină — ceas. De-atîta zăcut, vi s-au muiat balamalele. Eu v-am pus în vedere, v-am spus: azi e ziua judecăţii de-apoi, specială pentru tine, Smiler, că eu special pe tine te iau azi şi mi te judec. Da' nici pe tine nu te iert, soldat Wilfe, soldat Seaford, soldat Cannibal Archie, pe toţi vă trag la refec, pînă scot din voi ce mi-am pus eu în gînd: grupa cea mai campioană din toată glorioasa istorie a Forţelor Aeriene Regale, aşa să m-ajute Dumnezeu. Cît despre dumneata, soldat Thompson, află că eşti atît de breaz şi de ştaif că m-am săturat. Dom' comandant al regimentului împreună cu toţi domnii ofiţeri care comandă aici şi-au pus ochii pe mătăluţă şi n-o să se lase pînă n-o să-ţi vîre minţile în cap —da' o să ţi le vîre de-o să-ţi iasă şi untu aşa că ţine-ţi gura. GATA SĂRBĂTORILE 1 *(Iese.)*

WILFE: Gata sărbătorile şi noi nu furăm informaţi. Scoal', Smiler, sau vrei să intrăm toţi la apă?

SMILER: Cară-te de-aici.

WILFE: Ridică-te şi umblă, 'ţi zic — n-am chef să-mi pun spinarea la bătaie pentru tine. Scoal' ori te pomeneşti — din pat, sub pat.

(Nici un răspuns. Wilfe se ţine de cuvint şi răstoarnă patul, cu Smiler cu tot. Acesta iese de dedesubt ţi se încaieră cu Wilfe. Ceilalţi li despart.)

ANDREW: Terminaţi, sau vă treziţi pupînd podeaua amîndoi. DICKEY: Fiara ancestrală din ei. Glasul invincibili Infectă
dimineaţă, copii, infectă dispoziţie, ultrainfectă viaţă! CANNIBAL: Mai tacă-ţi glasu', ăla invincibilu'. Doar n-am
să-l rabd şi restu' stagiului? DICKEY: Te-ai sculat cu faţa sau cu dosu'? CANNIBAL: M-am sculat cu ce te-ai sculat şi tu, nu-mi
duce grija.

(Intră HUI, încărcat cu carabine.)

HILL: Veniţi şi le luaţi. Nu le-nşfăcaţi, nu le trîntiţi, nu le pierdeţi. Primu' lucru după ce vă beţi ceaiu', trecem la carabină, şi-atîta am de gînd să vă frec, că n-o să vă simţiţi bine pîn' n-o să faceţi şi nani cu ele.

(Iese. Imediat, o jumătate din băieţi încep să se joace de-a cowboy-ii şi indienii, lăslndu-se pe vine In dosul paturilor, tlrlndu-se pe duşumea şi „Impuşclndu-se" unii pe alţii — BANG, BANG. Intră HUI.)

Primu'care te prind că mai apeşi pe trăgaci, zbori de-aici
cît colo, făr' să fii încă aviator. *(Smiler, din neatenţie,
a atins trăgaciul lui. Declic.)* Tu... Roagă-te lui Dumnezeu
să nu intr-un păcat cu tine. SMILER: A alunecat, dom' caporal... Fără voie. HILL: Care „fără voie", mă? Acu' ce vreţi, şi victime? Te

torn la arest — nu mult, cîteva zile, asta ca să nu le
mai alunece şi altora.
PIP: Dom' caporal, de ce nu ne turnaţi la arest pe toţi? HILL: Tu să taci! Ţie ţi-am pus o dată în vedere. La toţi
vă pun în vedere. S-a terminat cu gluma, adio distracţie,
Imediat să fiţi gata.

DODGER: Profesorul nostru de la şcoală făcea cîte un banc, şi pe urmă se uita la ceas ca nu cumva să rîdem prea mult. HILL: In regulă. Toată grupa — CULCAT!

Tabloul 2
Cîmpul de instrucţie. Recruţii, în rînd cîte trei.
HILL: Primu' lucru care tre' să-l ştii despre carabină este să nu-ţi fie frică, că nu te omoară; şi dacă o mînuieşti reglementar, n-o omori nici tu pe ea. *(Rlde un singur recrut.)* Ştiu, băieţi, voi de fapt vă topiţi de dragu' carabinei. Cu arma-n mînă, parcă te simţi altfel, ai moacă de bărbat, eşti coşcogea eroul cuceritor, ştiu eu. Grozav ai vrea acu'să dai ofugăpîn-acasă,săte vază aşa drăguţa. Ei, află de la mine, carabina nu-i jucărie, tragi cu ea, şi gata mortu'. Cu carabina faci moarte de om, mă! Alde voi, mucoşii, nu ştiţi încă ce-i aia „să ucizi". Ei, află, că şi pe voi vă poate ucide. S-a înţeles? Acu' eşti lămurit? Intră glonţu', şfichi! în carnea ta, şi pe loc îţi zboară duhu. închipuie-ţi acu', mă, că eşti pe moarte, ştii că eşti pe moarte, simţi gaura la tine-n trup, simţi cum ţi se pune un abur pe creier, cum te năpădeşte sîn-gele şi nu-ţi mai auzi inima cum bate. Vrei să respiri şi nu poţi, corpu' ăsta al tău, de care-ai fost legat toţi anii, nu mai vrea să facă ce vrei tu, şi nu pricepi de ce. Te miri, simţi cum curge din tine toată vlaga, exact ca în vis, numai că acu' nu visezi, mori de-adevăratelea, fiin'că ştii, ştii, ah, ce mai ştii, că toate în juru' tău le vezi ultima dată, şi să fii tu al dracului dacă mai poţi face ceva. Asta înseamnă să mori! Şi asta-i o carabină. Aşa că, încărcată sau nu, ferească Dumnezeu să te faci că tragi în cineva. Acuma fii atent. Carabina o ţii aici, de sub brăţara ei de sus, o împingi uşor la dreapta, p'ormă drept înainte, cu patu' lipit zdravăn de laba piciorului... aşa... zdravăn, am spus, drepţi, repaus... p-ormă, la comanda „atenţie"

zvlcneşti, aduci carabina îndărăt, scurt de tot. Atenţie! Toţi o dată, mîna strîns pe carabină, nu moale, mă, nu moale — strîns. Să nu te prinz c-o scapi. Ai scăpat-o, te pun să faci culcări lîngă ea. E clar? Grupă... atenţiei
GRUPA: Un'! *(Smiler scapă arma.)*
HILL: La loc! Smiler, mă dobitoc cu capu'n vrilă! Tu n-auzi ce vorbesc? Ţie nu-ţi adie nimic la ureche? în ţeasta aia a ta de lemn, nu-ţi intră nimic? Uită-te la mutra ta. Vită! Nasturii, echipamentu', ghetele—uită-te la ele. Ţi-e silă să le şi vezi. Ţi se face greaţă. Eşti o balegă, mă. Cum dracu' nu te-ai dezagregat pîn' acuma? Mai rău ca un jidan bătrîn — ai auzit ce păţesc jidanii? li trimite la gazare. Ridică arma. Grupă... aten-ţie!

GRUPA: Un'!
HILL: Urmează „pentru luptă, pregătiţi" şi „pe umăr, arm'", în trei mişcări. Toţi, cu ochii la mine, fă ca mine şi-o să meargă strună. Eşti atent? Acu' lucrez cu încetinitoru' şi dinadins mă mişc mai apăsat. Pe umăr, ARM'! Un', pauză, doi, pauză, trei. Pe umăr, ARM'l Un', pauză, doi, pauză, trei. încă o dată. *(Repetă.)* Executaţi singuri! Pe umăr, ARMM
GRUPA: Un', pauză, doi, pauză, treil
HILL: Pentru luptă, pregătiţii
GRUPA: Un', pauză, doi, pauză, trei. *(Mişcarea se repetă.)*
HILL: Slab, Smiler, slab de tot. Pe umăr, ARM'l Smiler, un pas înainte, marş. Grupă, jumătate la stînga, marş.
(Grupa iese în pas de marş. Peretele corpului de gardă coboară pentru...)
Tabloul 3
Corpul de gardă. Smiler, cu arma in mină. Intr/i HUI cu alţi doi caporali.
PRIMUL CAPORAL: Ăsta-i? : Ăsta-l.

AL DOILEA CAPORAL: Cum te cheamă, leat?
SMILER: Smiler.
AL DOILEA CAPORAL: Eu, leat, te-am întrebat cum te cheamă.
SMILER: Să trăiţi, domnule caporal, sînt soldatul în termen Washington, matricola 279.
PRIMUL CAPORAL: Washington, ai? Păi pentru Washington din istorie, jurau toţi sfinţii, ha-ha! Aşa că nici tu să nu umbli cu minciuni. Zi adevăru' adevărat. Măta-i femeie frumoasă? Ai, cum îi?Cînd eşti întrebat, răspunde. Ori nu ştii ce-i aia să taci cînd te-ntreabă superioru'? Nesupunere, mă. Obrăznicie în serviciu ordonat. Şase zile carceră pe puţin. Răspunde, leat. Măta-i femeie frumoasă?
SMILER: Da. A fost.
PRIMUL CAPORAL: Ai văzut-o vreodată goală la piele? Ei? Răspunde, leat. Ai văzut-o vreodată goală la piele?
AL DOILEA CAPORAL: Mută-ţi zîmbetu' ăla de pe faţă, leat.
SMILER: La mine-i natural, domnule caporal. Aşa m-am născut.
PRIMUL CAPORAL: Răspunzi superiorului! Nouă zile carceră!
HILL: In regulă, Smiler. Pe umăr, arm', pentru luptă pregătiţi, pe umăr, arm', pentru luptă pregătiţi, pentru luptă pregătiţi, pentru luptă pregătiţi!
(Cei doi caporali se plimbă în jurul lui.)
PRIMUL CAPORAL: Eşti o balegă, Smiler.
AL DOILEA CAPORAL: O otreapă.
PRIMUL CAPORAL: Nu corespunzi de loc, leat.
AL DOILEA CAPORAL: La gunoi cu tine. Eşti un scuipat.
PRIMUL CAPORAL: Degeaba s-a chinuit măta-n durerile facerii.
AL DOILEA CAPORAL: Te-a greşit taică-tu, mă.
PRIMUL CAPORAL: Eşti o stîrpitură, Smiler.
AL DOILEA CAPORAL: O stîrpitură şi-un tîmpit pe deasupra.
PRIMUL CAPORAL: Maiestăţii sale Reginei Angliei **nu-i** trebuie stîrpituri în rîndu' Forţelor Aeriene.
AL DOILEA CAPORAL: Maiestăţii sale îi trebuie vlăjgani sănătoşi, de nădejde,

PRIMUL CAPORAL: Nu mişca în front, băiete. Să n-aud o vorbă. Smirnă!
HILL: Asta, numa' ca aperitiv, Smiler dragă. Pentru lecţia întîi, ajunge. Mîine-ţi mărim raţia. îţi frîngem noi spinarea, că asta ni-i meseria, nu te las pîn' nu te văz cu botu' pe labe. Ţine minte, bagă-ţi în cap, mă, ferească Dumnezeu să uiţi. Drepţi, la stînga, înainte marş. Stîng, drept, stîng, drept. Ţine minte, Smiler. Nu uita.
Tab'loul 4
Biroul comandantului de regiment. împreună cu el se află, Ungă masă, comandantul escadrilei şi ofiţerul pilot.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Nu uitaţi cu cine avem de-a face. Ţineţi bine minte, domnilor. N-am nici un interes să calc regulamentul. Interesul nostru e să-l vedem cu botul pe labe.
OFIŢERUL PILOT: Dacă-mi permiteţi, domnule comandant, cu botul pe labe e poate exagerat. Eu aş spune că interesul nostru e să ne facem agreaţi. Băiatul suferă de-o rătăcire temporară, firească, dacă vreţi, şi de scurtă durată. Atîta
tot. COMANDANTUL REGIMENTULUI: Auzi, idiotul... să-mi
facă agitaţie printre mocîrţanii ăştia analfabeţi; ce pot
ei să priceapă din ce le spune el? COMANDANTUL ESCADRILEI: Calm, Sid. Dacă te năpusteşti
într-însul, abia îi dai motive să fie recalcitrant. OFIŢERUL PILOT: Lăsaţi-l pe mîna mea, domnule comandant.
Am sentimentul că voi şti cum să procedez. L-am pătruns
de mult pe băiatul ăsta.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: L-am pătruns şi eu, martor mi-i cel de sus, i-am pătruns pe toţi, pe toţi mi i-am
pus cu botul pe labe.

CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
(Hill îl introduce pe Pip-)
PIP: Mi s-a spus că m-aţi chemat, domnule comandant.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Scoate-ţi bereta, ori te zbor de-aici, Thompson. Scoate-ţi bereta, băiete, cînd vorbeşti cu superiorul.
COMANDANTUL ESCADRILEI: Fii bun, Thompson, ia loc, nu-i aşa? Ia loc şi simte-te la largul tău; te-am chemat, pentru că am dori o mică discuţie prietenească cu tine.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Perioada de instrucţie se apropie de sfîrşit. Ne preocupă viitorul tău. E datoria noastră să te îndrumăm către o specialitate. Asta urmează să hotărîm acum.
COMANDANTUL ESCADRILEI: După părerea mea, dacă îmi permiteţi, domnule comandant, hotărîrea propriu-zisă o va lua direcţia personalului Forţelor Aeriene la Londra — noi însă avem căderea de a face recomandările, nu-i aşa? Fiind cei mai în problemă, avem toată căderea să facem recomandările.
OFIŢERUL PILOT: Dacă am înţeles bine, Thompson, prima şi unica ta opţiune, pînă acum, este de a-ţi continua stagiul la intendenţă. Foarte ciudată alegere.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Curată idioţenie, băiete — cu inteligenţa ta, cu buna ta creştere, cu o familie ca a ta, asta-i curată

perversitate, să fiu al dracului dacă nu!
COMANDANTUL ESCADRILEI: Doar cunoşti, dragul meu, ce înseamnă intendenţa, nu-i aşa?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Te faci fată la toate. îţi baţi joc de tine. Iţi baţi joc de tine.
COMANDANTUL ESCADRILEI: Toate, de la spălatul vaselor la spălatul rufelor, de la curăţatul cartofilor la căratul cărbunelui. *(Pauză.)*
OFIŢERUL PILOT: Ascultă, Pip. îmi permiteţi, domnule comandant?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Te rog, te rog, dă-i drumul.
OFIŢERUL PILOT: Să spunem lucrurilor pe nume. La naiba cu prefăcătoria. Facem parte din aceeaşi generaţie, şi din aceeaşi clasă socială, la naiba cu formalismele astea stu-

pide. Aviaţia britanică, Pip, nu-i un teatru de război pentru conflicte de familie. Aici nu sîntem la colegiu; aici, cînd intri, eşti băiat mare, dar cînd ieşi, ai devenit bărbat — tînăr, însă bărbat. Scuteşte-mă de a-ţi enumera defectele ca şi calităţile tale înnăscute, Pip. Nu ne place să linguşim, dar nici nu suferim de falsă modestie — între oameni ca noi e lucru convenit. Dumnezeule, cînd mă gîndesc ce-am fost în stare eu însumi să fac ca să nu îmbrac uniforma... doi ani încheiaţi i-am lăsat aşa, să se piardă. Iar tu, la fel, şi tu îţi risipeşti anii. Gîndeşte-te, omule, dacă cei din lumea noastră nu se fac ofiţeri, gradele or să le înhaţe toţi mîrlanii. Joci prosteşte, Pip... ei poftim, ai şi început să te îmbufnezi. Intendenţă! Te vezi tu pe tine spălînd vasele la bucătărie?
PIP: Poate nu-i decît un pretext pentru a fugi de răspundere.
OFIŢERUL PILOT: Un om ca tine, Pip? Fii serios. Mai degra-bă-i un mijloc de a-ţi demonstra ceva ţie însuţi. Nu înţeleg de ce nu ne explici despre ce-i vorba.
PIP: Prea e cusut cu aţă albă ce urmăriţi; vă rog, nu mă luaţi drept un nătărău. Şi nu mă simt nicidecum dator să vă explic motivele mele.
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Ai să faci ce ţi se spune.
OFIŢERUL PILOT: Nu-i o problemă în care să ţi se ordone, nu te forţează nimeni...
PIP: Nu doresc nicidecum să...
OFIŢERUL PILOT: Dar nu te obligă nimeni...
PIP: V-am spus, nu doresc nicidecum să...
OFIŢERUL PILOT: Ni-meni nu te o-bli-gă...
PIP: Repet, nu doresc nicidecum să vă dau explicaţii. *(Pauză.)*
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Caporal Hill! *(Intră HUI.)*
HILL: Domnule comandant?
COMANDANTUL REGIMENTULUI: Oamenii din grupa dumi-tale sînt nişte tîrîie-brîu. Pregătirea lor lasă de dorit. Nu sînt mulţumit de loc, caporale. Din baza mea, ştii bine, nu pleacă ostaşul decît notat perfect. Muştruluieşte-i, caporal Hill, pune-i la corvezi, caporal Hill. Ţi-e şi silă

de ei cînd îi vezi, colecţia asta de reformaţi. Nu corespund de loc.
HILL: Am înţeles, domnule comandant. *(Iese din încăpere.)* Adunarea la mine, toată banda. *(Intră băieţii.)* Sînteţi nişte tîrîie-brîu. Pregătirea

voastră lasă de dorit. Nu-s mulţumit de loc. De la mine din grupă, nu pleacă ostaşu' decît notat perfect. V-am pus în vedere şi înainte. Sînteţi o colecţie de reformaţi, mei mare mila, o colecţie de netrebnici; ca alt'dată să corespundeţi, va torn pe toţi la corvezi. Grupă, înainte marş, pas alergător. *(Grupa execută timp de un minut şi iese In pas alergător. Instrucţia continuă.)* COMANDANTUL REGIMENTULUI: Dă-i drumul, domnule
ofiţer pilot.
OFIŢERUL PILOT: Fii drăguţ, Thompson, am cîteva întrebări să-ţi pun şi nu vreau răspunsuri şmechere. Ţii cu tot dinadinsul să devii soldat de intendenţă? PIP: întocmai.
OFIŢERUL PILOT: Oare nu-ţi dai seama că însuşi acest răspuns, în lumina a ceea ce eşti, ar putea... să te dea în vileag, Thompson? Opţiunea ta echivalează cu o sfidare, nu poţi să negi.
PIP: într-adevăr, poate fi privită şi ca o sfidare. OFIŢERUL PILOT: îţi face plăcere să te-amesteci cu indivizi de altă condiţie socială — care-i motivul? Eşti poate de părere că te stimulează, îi priveşti ca pe o experienţă inedită, o noutate, sau pur şi simplu îţi place să faci pe filantropul?
PIP: Nu *eu* sînt acela care face pe filantropul. OFIŢERUL PILOT: Presupun că, într-un mod oarecare, te simţi vinovat pentru educaţia pe care ai primit-o, ca un copil de oameni bogaţi; simţi poate că ar trebui să-ţi impui o ispăşire? PIP: Pentru o cauză atît de demodată nu merită să devin un
martir, nu credeţi?
OFIŢERUL PILOT: Tot ce se poate, Thompson, tot ce se poate. Ceea ce rămîne clar e că te complaci în societatea unor asemenea oameni, nu-i aşa?
ACTUL AL DOILEA

PIP: Mă complac în societatea multora.
OFIŢERUL PILOT: Şi totuşi, într-a noastră, nu.
PIP: Fără anumite calităţi, mi-e imposibil.
OFIŢERUL PILOT: Foarte bătăios răspuns, Thompson... aproape nesăbuit... pe-un ton care, dacă-mi dai voie, trădează niţeluş disperarea. Priveşte însă, nu reacţionăm sever, nu ne socotim ofensaţi, nici unul din noi nu are intenţia să te pedepsească sau să te intimideze. La drept vorbind, nici nu ţi-am remarcat răspunsul. Ascultăm ce spui, îngăduim şi altora să te asculte, dar ne laşi perfect indiferenţi. Sau, dacă vrei, poftim... te aplaudăm, îţi lăudăm curajul, apreciem idealismul tău, şi totodată... nu ne pasă. Auzim dar nu plecăm urechea, sîntem plini de solicitudine dar nu ne pasă, aplaudăm dar nu ne prindem în joc. A tolera înseamnă a ignora, Thompson. Pentru că totuşi, nu vei deveni soldat de intendenţă — sau
poate da?
PIP: Am semnat o dată opţiunea şi nu-mi reneg semnătura. OFIŢERUL PILOT: Doar nu vei fi un ofiţer încuiat, rigid, gen
vajnicii oşteni ai Imperiului, în care nu mai crede nimeni.
Te vei comporta mai subtil, vei învăţa să te descurci cu
toţi Thompsonii care vor veni după tine. îndrăznesc chiar

să cred că o vei face cu plăcere. PIP: Ceea ce am semnat e bun semnat. Dumneavoastră sînteţi
liberi să faceţi orice recomandări doriţi. OFIŢERUL PILOT: Fără îndoială. Te vom trece pe lista şcolii
de ofiţeri.
(Ofiţerii ies. Decorul se schimbă pentru...)
Tabloul 5
Cimpul de instrucţie, cu un manechin spînzurat. Grupa a fost scoasă pentru exerciţiu la baionetă.
HILL: Pin' şi ofiţerii tre' să treacă prin şcoala asta. Fiecare cetăţean, da'absolut fiecare cetăţean tre' să ştie să-nfigă

baioneta-n om. Chestie de să-ţi iasă untu', mă, poţi chiar să n-ai ocazie toată viaţa, da' uniforma n-o porţi decît dacă mînuieşti baioneta. Iţi face păru' măciucă, zici? Arma-i murdară, dar şi mai murdar îi să omori omu' cu ea. Care pe care, murdară treabă, da' n-ai încotro. Am avut o dată aici un băiat, unu' Hamlet, care-n loc să se hotărască, dădea din colţ în colţ. Pîn' la urmă i-au înfipt baioneta alţii. Nu vreau s-aveţi şi voi soarta lui! Aşa că, fii atent. O luăm de la capăt. Baioneta o ţii de-aici, cu vîrfu-n sus. Te-apleci în faţă strîns, aşa, şi-mi rînjeşti de să bagi groa-za-n mine. P-ormă cînd comand „La atac, înainte", te repezi la vechitura asta de paie, zvîcneşti o dată din tot corpu' şi răsuceşti arma-n aer, da' cu ură, mă, cu toată ura care-o ai în tine, şi încă ceva—urli. Da' urli de să-ţi scuipi plă-mînii, c-aşa-i mai uşor. Cînd te năpusteşti c-un urlet toată haita, vîri groaza-n inamic şi-ţi dai ţie curaj, li mai uşor. Pe două rînduri, adunarea. Ăl din faţă dai poziţia „de veghe". DE VEGHE! Te repezi, urli, dai cu sete. *(Demonstrează singur comenzile. Unul cîte unul, băieţii atacă manechinul, pînă vine rlndul lui Pip. Acesta rămîne pe loc.)* Am spus „la atac", Thompson, adică tu. Nu mai ştii pe ce lume eşti? Ţi-am dat ordin — atacă, urlă. Refuzi executarea? Soldat Thompson, ţi-am dat ordin, foloseşte baioneta. Mă agitatorule, mă bulevardist fandosit, mă rahat din lumea bună, mă, nu mă scoate din pepeni, că te iau de guler şi te duc direct la curtea marţială. Şi aşteaptă să vin eu să-ţi plîng de milă cînd o să putrezeşti la beci. Mulţumeşte cerului că nu sîntem în război, mă; ah, ce te-aş mai fi pus la zid! Tot mai refuzi executarea? In regulă — grupă, în spatele lui, aliniaţi-vă; vă iau de martori. Soldat Thompson, conform regulamentului Forţelor Armate ale Maiestăţii Sale, secţiunea zece, aliniatu' cinci, te declar mobilizat sub ordin special şi te previu că-n caz de nesupunere, te judec la aliniatu' şai'ş'pe. Va să zică, la ordinu' meu „pentru atac, înainte", laşi jos arma pentru atac, te năpusteşti contra inamicului ăsta de paie din faţa ta şi vîri baioneta într-însul. S-a înţeles ordinu'?

23?
PIP: Da, dom' caporal.
HILL: Bine. Eu sînt gata. Aşteaptă ordinu' şi gîndeşte-te bine ce faci — ăsta-i doar exerciţiu, nu curge sînge adevărat, în zece secunde mi-ai executat totu', eu aşa te sfătuiesc. Pentru atac, înainte! *(Tăcere. Nici o mişcare.)* Grupă, pentru luptă, pregătiţi! Soldat Thompson, eşti acuzat de

nesupunere la ordinu' superiorului in cadru' Forţelor Armate ale Maiestăţii Sale. Roagă-te ălui de sus, băiete. *(Toţi ies în pas de marş, cu excepţia lui Thompson.)*
Tabloul 6
Intră Andrew.
ANDREW: Idiotule.
PIP: Tu aici?
ANDREW: Crezi c-ai impresionat pe cineva? Pe dracuM
PIP: Tu, Andrew?
ANDREW: Da. Eu, Andrew! Răspunde... pe cine dracu' crezi c-ai impresionat? Pe mine, nu. Băieţii? Nici atîta. Am stat cu ochii la tine, Pip... Află că nu m-ai impresionat de loc. Dînşii, nici atîta.
PIP: Doar nu crezi c-am urmărit să mă dau în spectacol Cum poţi crede, Andy, una ca asta? Nu, îmi dau seama altceva crezi. Hai, du-te. Lasă-mă cu problemele mele.
ANDREW: Nu te roagă nimeni să faci gesturi mari în numele nostru.
PIP: Du-te. Zău du-te.
ANDREW: Şi nici să nu aştepţi recunoştinţă pentru eroisme.
PIP: Dar lasă-mă o dată-n pace, Andy. Lasă-mă cu ale
mele. ANDREW: Numai că nu pot să rabd să te văd martirul lor — asta-i. N-am să rabd să ştiu că suferi. PIP: Nu sufăr de loc.

ANDREW: Felul ăsta al tău de-a te purta fără pată, parcă-mi dă o lovitură sub centură; de ce, nu ştiu.
PIP: Nu-s martir.
ANDREW: Eşti gata mereu să te-ncaieri şi eşti sigur c-ai să cîştigi. Asta mă scoate pe mine din fire. Dar de unde ştii că dreptatea-i de partea ta? Pentru Dumnezeu, după care temei cunoşti binele de rău?
PIP: Termină cu prostiile.
ANDREW: Încerc să te ajut, idiotule. Băieţii or să te urască pentru gesturile tale eroice.
PIP: Andy, eşti un om cumsecade, plin de intenţii bune, deştept. Dar de oameni bine intenţionaţi şi deştepţi, care-n viaţă lor nu s-au hotărît să treacă la fapte, sînt sătul. Du-te, lasă-mă, nu mai suci în mine cuţitul propriei tale vini. Că trăieşti pe lumea asta ca un papă-lapte, e treaba ta —■ dar măcar stai la locul tău, nu te amesteca în ce-am hotărît eu cu mine. Iar pe *ei,* lasă-i să-şi facă crima, nici ei n-au nevoie de ajutorul tău. Aşa că acuma, lasă-mă dracului singur... n-o să le convină să-i vezi la lucru.
(Andrew iese.)
Tabloul 7[1]
OFIŢERUL PILOT: Văd că ne-nţelegem perfect, Thompson. Poţi să faci ce vrei, dar buna noastră înţelegere rămîne. Ascultăm dar nu plecăm urechea, sîntem plini de solicitudine dar nu ne pasă, aplaudăm dar nu ne prindem în joc... A tolera înseamnă a ignora. La ce te-ai aşteptat? C-o să te laude băieţii? C-o să-ţi ridice osanale bunii tăi amici? Dar sînt nişte laşi, Thompson, nu se sinchisesc decît de pielea lor. Ajunge o insinuare a noastră, cit de mică, şi te reneagă toţi. Atunci, ce vrei? Poate curtea
[1] Fără indicaţii în text cu privire la locul acţiunii. Pe lista de decor se

menţionează însă „Biroul comandantului de regiment".
ACTUL AL DOILEA
239
marţială? Prea costisitor, băiete. Carceră? Asta-i pentru mîrlani. Pentru tine, aşa cum ţi-am promis, e cariera ofiţerească. Află că şi eu m-am preocupat serios de politică; dă-mi voie să-ţi amintesc o tactică, pe care au folosit-o cei mai mari revoluţionari. Aceea de a pătrunde în rîndurile duşmanului şi de a propaga răscoala de-acolo. Din afară nu poţi combate. Lasă încăpăţînarea, băiete — de-alde noi, cel puţin, înţelegem o frază articulată. PIP: Cinismul dumneavoastră,să ştiţi, nu mă impresionează de loc.
OFIŢERUL PILOT: Cinism? Nicidecum. Corectitudine — ăsta-i cuvîntul. Mi se pare de prisos s-o spun, dar sîntem oameni neobişnuit de corecţi... de cele mai multe ori nici nu-i nevoie s-o afirmăm în gura mare, s-ar fi cuvenit ca tu s-o ştii mai bine decît oricine.
PIP: NU VOI FI OFIŢER!
OFIŢERUL PILOT: A, o nuanţă de furie. Dar ce-i la mijloc, Thompson? Noi doi, eu şi cu tine, ştim secretul —de acord? Camaraderie? Nu, nu afinitatea dintre oameni e cauza. Atunci ce? Un sentiment de vinovăţie? Ruşine că semenii tăi se află în suferinţă? Nu, şi asta-i departe de tine. Nici vinovat nu te simţi. Poate-i simplă modestie, poate un complex de inferioritate? Dumnezeule, nici asta. Nu prea ai tu un aer umil, recunoşti? Ceea ce urmăreşti e mai mult decît simpla satisfacţie de-a lumina minţile prietenilor tăi; nu, nu de modestie e vorba. Nu-i asta. Dar atunci, ce? Dacă nimic din toate astea nu stă în picioare, care-i mobilul? Nu-i aşa că noi doi, tu şi eu, îl cunoaştem? Să ţi-l spun? Vrei? Puterea. Eşti de acord că puterea? Printre cei de-o seamă cu tine, prea mulţi sînt puternici, concurenţa e prea mare, pe cită vreme aici, în mijlocul celor care ţi-s inferiori, aici, în mijlocul ţopîrlanilor, al bieţilor ţopîrlani naivi şi de treabă, poţi fi rege. REGE. Puterea supremă, absolută, ce zici? E adevărat sau nu? Ei hai, neagă, spune că nu-i aşa. Noi doi... eu şi cu tine... Noi ştim care-i mobilul, Thompson. PIP: Ah, Dumnezeule...
240
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
ACTUL AL DOILEA
241
OFIŢERUL PILOT: Dumnezeule? Dumnezeu? De ce-l invoci pe Dumnezeu? Eşti cumva Dumnezeu-fiul? Mai bine ai face să taci. Ţi-am dat în vileag, Thompson, iluziile de grandoare. Şi pe astea le cunoaştem amîndoi, şi astea le ştim, ele-s ce-avem în noi, chipul sub care te înfăţişezi ţie însuţi, iar acum cînd nimic n-a mai rămas ascuns, eşti ceea ce se cheamă un om sfîrşit, distrus. N-a mai rămas nimic din tine, Thompson. Nu există un om care să supravieţuiască după ce mobilul i-a fost dat în vileag. Ei hai, Mesia, întoarce-te la turma ta! Caporal Hill! *(Iese.)*
HILL *(din culise):* Domnule comandant?
Tabloul 8
Intră Hill.
HILL: Thompson, am primit dispoziţie să te scot din nou la exerciţiu. Şefii ăi mari au hotărît să-ţi mai ofere o şansă. De ce oare, n-am habar, da'ei, precis că ştiu. Cînd auzi comanda mea „La atac, înainte", te apleci o dată-

n faţă, p'ormă fuga —înfigi baioneta-n obiectiv şi-o răsuceşti. S-a înţeles?
PIP: Da, dom' caporal.
HILL: Fuga,înfigi, răsuceşti. E clar? LA ATAC, ÎNAINTE!
(La început Pip rămine locului, apoi, cu un strigăt sălbatic, se năpusteşte la manechin, ii străpunge de trei ori cu baioneta şi de tot atîtea ori, urlă.)
Tabloul 9
Baraca-dormitor. Charles şi Pip.
CHAS: Ce ţi-au spus, Pip? Ce vor de la tine, ce ţi-au spus? Fir-ar să fie — ţi se citeşte pe faţă, te-au bătut? Te-au forţat să-mpungi cu baioneta? Da? Da? Ţi se citeşte pe
faţă. Plîngi! Plîngi? Vrei o ţigară? Na, ia o ţigară. Băie-ţii-s la club, e revelion, mare tămbălău. Mama lor de dobitoace... altceva decît să bea, nu ştiu. Cred că o să mă las de băutură. Ei hai, spune... vorbeşte o dată, omule. Ce-au zis? Ştii de ce nu m-am dus la club? Am... am rămas să te-aştept. Nu mi-a mirosit a bine că te-au chemat, aşa, seara, de aceea am stat să te-aştept. Pip? Ziceam c-am stat să te aştept. Voiam să-ţi spun un lucru. Vreau să-ţi cer un hatîr. Toate zilele astea din urmă nu m-am gîndit decît la ce am să-ţi spun acum. Pricepi?... Mă cunoşti, nu-i aşa, mă ştii cîteparale fac... Nu-s... nu-s.. nu-s motan de tot, nu-s dobitoc, nu-s chiar un dobitoc, şi nici ultimul hal de ţoapă nu-s, aşa că ce m-am gîndit, da, m-am gîndit că poate ai vrea... ai vrea să mă-nveţi ceva, orice. A? Mă rog, nu chiar orice. Ceva... nimerit, adevărat.
PIP: Roagă pe altul... Cărţi, citeşte cărţi.
GHAS: Nu cărţi. Să citesc nu pot; să te ascult pe tine,da. Poate-or să ne trimită în acelaşi loc, şi-atunci, în fiecare seară, sau o dată la două seri, sau o dată pe săptămînă măcar, ai să-mi povesteşti şi mie cîte un pic, nu cine ştie ce, să zicem o jumătate de oră. Adu-ţi aminte cum ne-ai povestit în noaptea aia despre străbunicii tăi, şi toate invenţiile, şi aşa mai departe. Mi-a plăcut, te-am ascultat. Aş fi stat să te ascult toată noaptea. Numai că altceva vreau să aflu. Ce mă arde pe mine să aflu e despre... nici măcar nu ştiu cum îi spune... tu ştii, ştii cuvîntul, despre industrie, materii prime, şi cum muncesc oamenii, şi cum fac comerţ... ştii tu, există un cuvînt...
PIP: Economie politică.
CHAS: Economie politică. Da, despre asta. Vrei? Stau atent, să ştii, mi-ai putea arăta şi-n grafice, în diagrame; la aritmetică n-am fost prea slab.
PIP: Altul, Charles, nu eu, altul.
PIP: Te-ai dat de gol. Eşti un făţarnic... un făţarnic, asta

eşti. Legi oamenii la ochi. Chiar nu-ţi dai seama ce te rog eu, nu-ţi dai seama ce te rog, de fapt?
PIP: Roagă pe altul.
QHAS: Dar eu vreau să fii tu... vreau să fii tu ăla. Ah, ce-ai dat acuma cu cuţitu-n mine, ca un laş, aşa ai dat. O faci pe conducătorul, şi pe urmă dai bir cu fugiţii. Cu tine aş putea să mai capăt minte, nu pricepi? împreună, noi doi am putea realiza ceva. Şi tu ai nevoie de-un om, de-un om pe care

să te bizui, fiecare îşi găseşte omu', eu te-am găsit pe tine... Niciodată, Dumnezeule Doamne, nu m-am rugat de nimeni, e prima oară...
PIP: Roagă pe altul.
GHAS: Altul. Altul. Altceva nu ştii decît „altul". Mă, cum te-apuci tu de-o treabă şi-o laşi baltă. Mă, cum arunci tu vorbele-n vînt. Momîile alea împuţite, bunicii tăi, au avut grijă să rămînem proşti pînă-n ziua de azi, şi-acu' vii tu, numai miere, fiţi oameni, cică. Dar dacă eşti aşa de deştept, mă fluieră-vînt, mă, de ce m-amîi să fiu om abia la pastele cailor? Te mănîncă pielea, zi... Roagă pe altul. Adevărul, spune drept... ţi-e frică, ah, ce frică ţi-e. Ne spui „fraţilor", şi tu te temi, ca şcolarul, c-o să te tragă de urechi. Ofiţerul pilot avea dreptate, o faci pe filantropul. Mă aia pe toată filantropia ta...
PIP: Şi mai spune ceva: „Te vom auzi dar nu vom pleca urechea, vom fi plini de solicitudine dar nu ne va păsa, te vom tolera şi ignora".
GHAS: Cum adică?
PIP: Adică, vom face orice vor ei, pentru simplul motiv că ştiu să zîmbească frumos.
CHAS: Vrei să spui că eu voi face ce vor ei, nu tu. Tu, băiete, eşti unul de-ai lor. Stai la aceeaşi masă cu ei, noi sîntem berea de pe masă... Acuma, m-am lămurit. *(Pauză lungă.)* Dar eu aş face ce vrei tu, Pip.
PIP: Slugă la alt stăpîn? Eşti un nătărău, Charles, un nătărău ca toţi nătărăii pe care i-au mînat din urmă ai mei. Nătărăule... nătărăule...
ACTUL AL DOILEA
(Lumina se stinge încet pe zgomot de picioare mărşăluind şi pe vocile celor doi caporali, repetindu-şi insultele cu care l-au copleşit pe Smiler. între timp, schimbare de decor pentru...)
243
Tabloul 10
O şosea. Smiler a dezertai de la bază. E desperat, cu privirea rătăcită, ostenit. Mixaj de voci: „eşti un nătărău, Charles" cu „eşti o balegă, Smiler", „o stirpitură", „nu corespunzi, băiete" etc. în crescendo...
SMILER: LĂSAŢI-MĂ-N PACE 1 La naiba cu mutra voastră, cu riturile voastre... lăsaţi-mă-n pace! Nebunilor, sînteţi nebuni de legat, aţi căpiat de tot. OPRIŢI, FIR-AR SĂ FIE! Năpustiţi-vă şi pe altul, sfîşiaţi şi pe altul, de ce musai eu, fiarelor, fiare ce sînteţi, turbate, la naiba cu mutra voastră, cu riturile voastre. Ahhhh... dac-aţi putea, cum m-aţi mai jupui de viu. Ăţi fi crezînd că-s proprietatea voastră, că dacă port uniforma asta, mă puteţi împroşca cu rahat, mă puteţi face neom. PE MINE NU, FIARELOR, PE MINE NU! Oh, picioarele... Mă duc acasă, aştept o ocazie, dacă nu, mă tîrîi pîn-acasă. Plec în Franţa, fug unde văd cu ochii. ClT MAI DEPARTE DE VOI, FIARELOR! Ăţi fi crezînd că-s proprietatea voastră... oh, spatele. Nu dau doi bani pe ce-o să spuneţi; nu valoraţi nici atît cu ordinele voastre, cu mutrele, cu carcerele, cu războaiele voastre cu tot. Staţi *voi* la carceră, daţi-vă cu capul de pereţi, spînzuraţi-vă, faceţi ce ştiţi, da' crăpaţi o dată, nu mai împuţiţi lumea. Ohh... ohhh. Uite cerul, uite şi luna, uite, Doamne, ce lună şi ce ger! Am s-aştept, într-o clipă, două se iveşte o ocazie, acuma-i linişte, nu mai aud cum zbiară. Am să stau şi-am s-aştept, şi-am să mă uit la lună. Ce fel de oameni ăţi fi voi, din ce oare sînteţi făcuţi? Hai, spuneţi, că nu ştiu din ce sînteţi făcuţi. Şi tot daţi mereu înainte. Ce vă mînă din urmă?

16*
244
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
Ce vă face să răcniţi? Sînteţi suflet şi sînge ca noi toţi. Ce vă face să vă tot răţoiţi? Fii de năpîrcă! Unde sînt mamele voastre? Unde v-au născut? Nu ştiu... Afurisita aia de lună e ca de gheaţă. Nu pot sta locului. Am să deger, am să mor. Acuma rid, se hlizesc ca dobitocii. Ascultaţi I E-un motor, o motocicletă, rîşniţa dracului *(începesă facă semne cu mina.)* Londra, Londra, Londra, Londra, LONDRA! *(Zgomotul se apropie şi apoi se stinge.)* Mă, bestie idioată, mă, doar aştept o ocazie, tu nu vezi c-aştept o ocazie? Un soldat aşteaptă o ocazie ca să-l ducă acasă. Acasă, mă canalie, du-mă acasă. *(Pauză lungă.)* Acuş vin şi mă prind, acuş apar, pe dracu' dacă merită să merg mai departe... Smiler, băiete, acuma vin, au văzut că eşti lipsă, au şi pornit... ăştia au ochi de uliu... Dumnezeule sfinte! Cui ce-i pasă! „Nu mai zîmbi, soldat, ca prostu'". „Dar nu zîmbesc, dom'caporal. La mine-i natural, dom' caporal, zău. Aşa m-am născut, c-un zîmbet. Zău nu zîmbesc, dom' caporal..." *(Intră în baracă.)*
Tabloul 11
Baraca-dormitor. Charles şi Pip, la fel cum i-am lăsat. Smiler e acum cu ei.
SMILER: Fiarele, nu vor să creadă că la rnine-i natural. Uitaţi-vă, uitaţi-vă la mine!
(Smiler e tare doborlt. Se întoarce către Pip după ajutor. Pip se apropie de el şi-l ia în braţe, plin de tandreţe. O clipă, se clatină amlndoi...)
SMILER: Spală-mă pe picioare.
(Smiler leşină. Pip ii întinde pe podea. E gata să-i scoată ghetele, cînd...)
GHAS:Lasă, îl spăl eu.

ACTUL, AL DOILfiA
245
(Charles nu ştie cu ce să înceapă. îl măsoară din ochi pe Smiler, ca pentru a-şi face un plan. Apoi îl ridică, îl întinde pe patul lui, se uită la el, se gîndeşte, îi scoate ghetele şi ciorapii.)
GHAS: li sîngerează picioarele.
(Ia un prosop, îl udă bine cu apă dintr-o oală, şi şterge picioarele lui Smiler; acesta geme lung, fără să-şi fi revenit; un ceas bate miezul nopţii; se aud glasurile băieţilor cintînd „Auld Lang Syne"[1], apoi vocea caporalului HUI mai puternică decît toate.)
HILL *(în culise):* Mîine, terminarea stagiului! Paradă mare, cu muzica regimentului — carabinele, nasturii, centurile, să le văd cum strălucesc lună. Grupa, ca un singur om. S-a auzit? Vine muzica regimentului, o să fie grozav; numai pe tine, Smiler, numai pe tine nu te primesc în front. Tu ai să-mi stai o leacă mai la spate... LA MULŢI ANI, FERICIŢI!
(Tăcere. Unul clte unul, ceilalţi băieţi intră venind de la club. Nu fac nici un zgomot, dar mişcările li-s dezordonate, ca de oameni beţi. Nici un zgomot... ca pe ecranul unui aparat de televiziune fără sunet, pînă îl observă pe Smiler.) DODGER: Uitaţi-vă la picioarele lui. Porcii! Uitaţi-vă la
picioarele lui. AîsDREW: Ce-a păţit? CHAS: A încercat s-o şteargă.
ANDREW: L-au prins?

GHAS: A mers nu ştiu cîte mile. Apoi s-a întors. GANNIBAL: Au băgat spaima-n el. Cînd bagă ăştia spaima-n
tine, nu mai eşti bun de nimic. GINGER: Nu-l primeşte-n front, aţi auzit? **Pun** rămăşag
că-l mai ţine două săptămîni aici. DICKEY: Unde n-am eu şansa, o şansă cît de mică, cinci
minute afară de-aici, în civilie, şi-atunci să-i văd. Ah, ce-ar mai sta ei smirnă în faţa mea.
WILFE: Degeaba, omule... te lauzi. Ştii de ce? Tot un nevolnic ai să fii şi afară, tot un zero, tot un vax... Unde-i
[1] Cîntec tradiţional, foarte popular în ţările de limbă engleză, pe tema prieteniei care nu se uita.

patronu', cică, daţi-mi-l pe mina mea, să fac eu instrucţie cu el, o oră numai, şi ia să-l vedeţi cum respectă omu'. Vorbe. Civilie, armată... tot dracu' ăla. Pe mine nu mă duci tu.
GINGER: Cu echipamentul lui Smiler ce-i?
GANNIBAL: l-l fac eu.
GHAS: Nu, nu tu. Lasă-mă pe mine.
CANNIBAL: Ei gata, gata, ce te-a apucat? Ce te repezi aşa... Abia mă trage aţa la păduchelniţa mea, da' la a lui. Ţi se face lehamite de toate. Uitaţi-vă numai la el cum zace, parc-a dat ortu' popii. I-s reci picioarele.
DODGER: Ca un copil. Gingaş ca un copil care doarme. Aţi stat vreodată să vă uitaţi la somnul unui copil? Ţi se pare mereu c-aşteaptă să se-ntîmple ceva. Un om mare, cînd doarme, parcă se fereşte de tine. Copilul parcă s-ar lăsa în nădejdea ta, a oricui. Bietul de el. Bietul, bietul de el...
CHAS: Mai taci o dată. Vorbeşti de parc-ar fi mort sau dracu' ştie ce. Vino-ncoace, ajută-mă să-l acopăr.
(Cit mai mulţi cu putinţă îl mînuiesc pe Smiler în aşa fel, incit îi scot tunica şi pantalonii fără să-l trezească. Totul, ca un fel de ritual plin de dragoste. Dodger îi trece un pieptene prin păr, iar Charles, tandru, îi şterge obrazul cu un prosop. Apoi îl aşază ca pentru somn, cu picioarele ghemuite, şi stau şi se uită la el. Neobservat de nimeni, ofiţerul pilot i-a supravegheat tot timpul.)
OFIŢERUL PILOT: Admirabil. Duios şi înălţător. îmi pare rău, domnilor, dar locul băiatului ăsta e la postul de gardă. *(Intră HUI.)*
HILL: Grupă, DREPŢI!
(Fără grabă, băieţii fac drepţi, cu excepţia lui Charles, care se duce la patul lui şi se aşază. Unul cîte unul, afară de Pip, se aşază alune şi ei pe paturi, sfidători.)
OFIŢERUL PILOT: Caporal, iei soldatul ăsta zîmbăreţ şi-l
duci la postul de gardă. GHAS: O SĂ-L LĂSAŢI ÎN PACE! OFIŢERUL PILOT: Şi pe individul care-a vorbit acum.
ACTUL AL DOILEA

GINGER: N-o să v-atingeţi de ei, dom' caporal, nu-i aşa?
N-o să v-atingeţi de ei. OFIŢERUL PILOT: Şi ăsta, toată banda, să-i văd imediat

pe toţi la postul de gardă. PIP: N-o să v-atingeţi de nici unul, dom'caporal, de absolut
nici unul. OFIŢERUL PILOT: Caporal, sper c-auzi ce vorbesc. Toată grupa la arest.
PIP: Părerea mea, domnule ofiţer pilot, e să nu v-atingeţi de nici unul. *(Pip şi ofiţerul pilot işi surîd unul altuia, complice. Pip începe să-şi schimbe uniforma de soldat pentru aceea de ofiţer.)* N-o să-l lăsăm pe Smiler, nu-i aşa, Charles.. pentru că dreptate aveţi voi. Smiler a fost brutalizat, aveţi dreptate cînd îi luaţi apărarea. E bine să fii un prieten loial, e-un mare merit. S-ar cuveni să vă citez prin ordin de zi, Charles, pe toţi; să-ţi aperi prietenul e-o dovadă de vitejie. Nouă, nouă tuturor, prea deseori ne lipseşte această calitate, sînteţi de acord, domnule ofiţer pilot, nu-i aşa? Oamenii aceştia trebuie preţuiţi, se întîmplă uneori să-i judecăm prea pripit, sper că sînteţi de acord, domnule ofiţer pilot, puţintel prea pripit. Ei sînt sarea pămîntului, sînt oamenii care, de fapt, dau viaţă ţării. Nu te întrista, Charles,nici tu, Ginger,şi nici tu, Andrew... nici unul nu vă necăjiţi, nu veţi păţi nimic... aşa e drept. Noi vă iubim, sîntem mîndri de voi, sîntem fericiţi că vă avem... sper că sînteţi de acord cu mine, domnule ofiţer pilot. Fără oamenii aceştia n-am scoate-o la capăt, trebuie să-i păstrăm ca ochii din cap. Nici noi, Charles, nu sîntem chiar atît de răi... mai citeşti tu cîte o istorioară, altele ţi se mai spun, totuşi nu gîndi rău de noi. Sîntem nişte oameni foarte cumsecade, cinstiţi, muncind la fel de greu ca şi voi, şi înţelegători; mai presus de toate, înţelegători, nu-i aşa, domnule ofiţer pilot? Ei, şi cu asta cred că uniforma mi-e pe măsură. *(Ofiţerul pilot îi înmî-neazǎ o listă, căreia Pip îi dă citire.)*
PIP: 239, soldat Cannibal *(Archie face drepţi.)* repartizat la intendenţă, baza Huli. *(Archie ia repaus. Acelaşi joc la următorii.)*
ACTUL AL **DOILEA**
249
248
CARTOFI PRĂJIŢI CU ORICE
repartizat la intendenţă, baza
252, soldat Wingate
Oxford.
247, soldat Seaford — la intendenţă, Cipru.
284, soldat McClure — la transmisiuni, Malta.
272, soldat Richardson — la intendenţă, Aden.
277, soldat Cohen — la intendenţă, Halton.
266, soldat Smith — la intendenţă, Lincoln.
279, soldat Washington, prelungit stagiul trei săptămîni
se va repartiza ulterior. Grupă... grupă, DREPŢI.
(Izbucnesc alămurile muzicii regimentului, care intonează marşul Forţelor Aeriene Regale.)
Tabloul 12
Marşul. Cimpul de instrucţie. Băieţii se aliniazǎ in pas de marş. Este adus pavilionul.
HILL: Grupă, drepţi, Pe umăr, arm'! La dreapta! înainte marş. Capul sus, sus de tot, cît de sus puteţi, băieţi, aşa, vitejeşte. Stîng-drept, stîng-drept, stîng-drept, stîngu'! Pentru luptă, pregătiţi, ţine, mă, carabina ţeapăn, să te văz c-o ţii pe aceeaşi linie cu grupa. Toţi ca un singur om. Bate bine

picioru', mă, bate bine, zdravăn, doar eşti băiatul Reginei, copilaşul ei. BATE ! BATE! BATE ! Să se mîndrească şi Regina. Acu-i frumos, foarte frumos, băieţi, e-o figură poetică. Hai, nimeni n-o să mai fie azi pus la zid. Uită c-asuzi, uită de ger. Vreau să vă văz frumos ! pe toţi, să vă mişcaţi ca un singur om, ca o corabie, mă, o corabie cu toate pînzele întinse. Fii ţanţoş, ţanţoş! Pentru defilare, înainte marş, pas alergător, pentru onor, la dreap-ta.

(Băieţii dau onorul către public, apoi se întorc cu faţa către comandantul regimentului. Muzica încetează. Comandantul regimentului, înconjurat de restul ofiţerilor, stă pe un podium.)

COMANDANTUL REGIMENTULUI *(îmbrâţişlndu-i pe toţi într-un zîrnbet larg, prelung):* Vă mulţumesc. Foarte bine, băieţi. Sînteţi una dintre cele mai bune grupe pe care le-am găzduit vreodată aici. Deştepţi, iuţi, energici. Doi ani de-aici înainte veţi rămîne în slujba Forţelor Aeriene ale Maiestăţii Sale Regina Angliei. Am toată încrederea în felul cum vă veţi achita de îndatoririle voastre. Perioada de instruire aţi încheiat-o satisfăcător, aşa cum ne şi aşteptam, nici nu se putea altfel, întocmai cum ne aşteptam. Aşa să vă ajute Dumnezeu!

(Ginger în poziţie de drepţi, depune carabina, face un pas către pavilion, ia în mină frînghiile.)

HILL: Pentru onor, la stînga. *(Băieţii se întorc cu faţa la public.)*

COMANDANTUL ESCADRILEI: Pentru onor, înainte, prezentaţi arm'l

(Foarte, foarte încet, Ginger înalţă pavilionul Forţelor Aeriene. Cu cît mai înalt, cu atît mai bine. In timp ce se intonează „Imnul Regal", se lasă, încet...

CORTINA